ព្រះរាជបណ្ណាល័យកម្ពុជា

KAMBUJASURIYÂ

កម្ពុជសុរិយា

សៀវភៅទស្សនាវដ្តីចេញផ្សាយរាល់ខែ ពីព្រះរាជបណ្ណាល័យ

ឆ្នាំគំរប់ ១២

ខែ ៩

កុង្សីយ៍សេនាបតីបានអនុញ្ញាតហើយ
សម្ដេចសង្ឃនាយកទាំងពីរគណៈយល់ព្រម

ភ្នំពេញ
ការផ្សាយរបស់ព្រះរាជបណ្ណាល័យ
ព. ស. ២៤៨៣
គ. ស. ១៩៤០

សេចក្ដីជូនដំណឹង

អំពីទស្សនាវដ្ដីកម្ពុជសុរិយា

ទស្សនាវដ្ដីកម្ពុជសុរិយានេះ បានចេញផ្សាយរឿងរ៉ាវទាំងគតិលោក គតិធម៌ ដើម្បីចែកជូនដល់ញាតិជាតិខ្មែរមើល ដោយដំឡៃយ៉ាងថោក បំផុតឥតយកចំណេញ សព្វថ្ងៃនេះគិតត្រឹម ១ ឆ្នាំ ៤ រៀលប៉ុណ្ណោះ តែ ដល់ទៅឆ្នាំ ១៩៤១ ទស្សនាវដ្ដីនឹងនៅទ្រាំទ្រតាមដំឡៃដដែលនេះទៀតពុំ បានគោងតែគិតដំឡើងថ្លៃឡើងទៀតខ្លះជា ១ ឆ្នាំ ៦ រៀល ៥០ សេន ចំនួន សៀវភៅ ១២ ក្បាលក្នុង ១ ឆ្នាំ ។ ដំឡៃនេះ គិតត្រឹមតែរួចខ្លួនមិនមែន យកចំណេញទេ ។

អស់លោក-អ្នកគង់ជ្រាបច្បាស់ហើយថា សព្វថ្ងៃនេះមិនថាវត្ថុអ្វីៗ ទេ សុទ្ធតែឡើងថ្លៃគ្រប់ចំពូក ហេតុដល់ក្រដាសសម្រាប់បោះពុម្ពទស្សនា- វដ្ដីនេះក៏ឡើងថ្លៃមួយជាបីជាបួន ថែមទាំងរកទិញបានដោយកម្រផង ។ កាលបើលោក-អ្នកបានជ្រាបសេចក្ដីពិតដូច្នេះហើយ ក៏មិនត្រូវមានចិត្ត ធុញទ្រាន់នឹងដំឡៃដែលត្រូវដំឡើងបន្ថែមបន្តិចបន្តួចនេះទេ ។ មួយវិញ ទៀតបើយើងពិនិត្យមើលរឿងផ្សេងៗ ដែលមានចុះផ្សាយរាល់ខែក្នុងឆ្នាំ ១៩៤០ នេះជាដើមទៅ គង់យល់ថា រឿងនីមួយៗមានដំឡៃថ្លៃខ្ពស់លើសថ្លៃ ជាច្រើនលើសលប់គណនា ដូចពង្សាវតាររបស់នានាប្រទេស ឬពង្សាវតារ លោកដែលយើងចុះផ្សាយរាល់ខែនេះ នាំឲ្យលោក-អ្នកមើលទស្សនាវដ្ដី កើតចំណេះចេះដឹងយ៉ាងធំទូលាយ ហាក់ដូចជាលោក-អ្នកមានអាយុរាប់

តាំងពាន់ៗឆ្នាំ ហើយបានធ្វើដំណើរទៅកាន់នានាប្រទេសដោយខ្លួនឯង ហើយបានដឹងបានឮរឿងរ៉ាវប្លែកៗក្នុងប្រទេសនោះៗយ៉ាងអស្ចារ្យ ។ ចំណែកខាងគតិធម៌វិញ ក៏បានចុះផ្សាយរឿងពុទ្ធសាសនាដែលមានក្នុងនានាប្រទេសដែលកាន់ពុទ្ធសាសនា តាំងអំពីសម័យបុរាណដរាបមកដល់សម័យបច្ចុប្បន្ននេះ ដើម្បីជាគ្រឿងប្រដាប់សតិបញ្ញារបស់ពុទ្ធសាសនិកជនខេមរជាតិ ព្រមទាំងគំនិតយោបល់របស់ពួកអ្នកប្រាជ្ញអឺរ៉ុបដែលនិយាយអំពីពុទ្ធសាសនារបស់យើងនេះផង ។

ហេតុដូច្នេះ អស់លោកដែលចុះឈ្មោះជាវមកហើយគួរតែចុះឈ្មោះជាវក្នុងឆ្នាំមុខតទៅទៀត អស់លោកអ្នកដែលមិនទាន់ចុះឈ្មោះជាវទេ កាលបើបានជ្រាបដំណឹងនេះហើយគួរតែនាំគ្នាមកចុះឈ្មោះជាវឲ្យកាន់តែច្រើនឡើង ហើយជួយផ្សាយដំណឹងនេះតៗគ្នាទៅទៀតផង ដើម្បីជួយជ្រោមជ្រែងអក្សរសាស្ត្រខ្មែរនិងពុទ្ធសាសនាឲ្យបានឋិតថេរ និងចំរើនរុងរឿងនៅក្នុងកំឡុងក្រុងកម្ពុជានេះអស់កាលជាអង្វែងតរៀងទៅ ។

មួយវិញទៀត យើងសូមក្រើនទុកជាមុនថា ដំឡៃជាវទស្សនាវដ្ដីក្នុងឆ្នាំ ១៩៤១ នេះ ជាដំឡៃ ៦ រៀល ៥០ សេនក្នុង ១ ឆ្នាំ នេះមិនមែនកំណត់យកជាដំឡៃស្ថាប់ក្រឡាទេ កាលណាក្រដាសសំបូរធូរថ្លៃគ្រាន់បើ យើងនឹងបន្ថោកថ្លៃទស្សនាវដ្ដីនេះឲ្យចុះថោកទៅវិញ ដោយគិតដំឡៃត្រឹមតែរួចខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ។

តាំងពាន់ៗឆ្នាំ ហើយបានធ្វើដំណើរទៅកាន់នានាប្រទេសដោយខ្លួនឯង ហើយបានដឹងបានឮរឿងរ៉ាវប្លែកៗក្នុងប្រទេសនោះៗយ៉ាងអស្ចារ្យ ។ ចំណែកខាងគតិធម៌វិញ ក៏បានចុះផ្សាយរឿងពុទ្ធសាសនាដែលមានក្នុងនានាប្រទេសដែលកាន់ពុទ្ធសាសនា តាំងអំពីសម័យបុរាណដរាបមកដល់សម័យបច្ចុប្បន្ននេះ ដើម្បីជាគ្រឿងប្រដាប់សតិបញ្ញារបស់ពុទ្ធសាសនិកជនខ្មែរជាតិ ព្រមទាំងគំនិតយោបល់របស់ពួកអ្នកប្រាជ្ញទូរូបដែលនិយាយអំពីពុទ្ធសាសនារបស់យើងនេះផង ។

ហេតុដូច្នេះ អស់លោកដែលចុះឈ្មោះជាវមែកហើយគួរតែចុះឈ្មោះជាវក្នុងឆ្នាំមុខតទៅទៀត អស់លោកអ្នកដែលមិនទាន់ចុះឈ្មោះជាវទេ កាលបើបានជ្រាបដំណឹងនេះហើយគួរតែនាំគ្នាមកចុះឈ្មោះជាវឲ្យកាន់តែច្រើនឡើង ហើយជួយផ្សាយដំណឹងនេះតៗគ្នាទៅទៀតផង ដើម្បីជួយជ្រោមជ្រែងអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ និងពុទ្ធសាសនាឲ្យបានឋិតថេរ និងចំរើនរុងរឿងនៅក្នុងកំឡុងក្រុងកម្ពុជានេះអស់កាលជាអង្វែងតរៀងទៅ ។

មួយវិញទៀត យើងសូមក្រើនទុកជាមុនថា ដំឡៃជាវទស្សនាវដ្តីក្នុងឆ្នាំ ១៩៨១ នេះ ជាដំឡៃ ៦ រៀល ៥០ សេនក្នុង ១ ឆ្នាំ នេះមិនមែនកំណត់យកជាដំឡៃស្ថាប់ក្រឡាទេ កាលណាក្រដាសសំបូរធូរថ្លៃគ្រាន់បើ យើងនឹងបន្ថោកថ្លៃទស្សនាវដ្តីនេះឲ្យចុះថោកទៅវិញ ដោយគិតដំឡៃត្រឹមតែរួចខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ។

បញ្ជីរឿង

ទំព័រ

១ — អំពីស្តូបរបស់ព្រះបាទធម្មាសោក របស់លោក ប៉ូល-មុស ៣

២ — ពង្សាវតារសង្ខេបនៃប្រទេសហ្វេនីស៊ាង អ្នកមហាថែមស្រង់យកនឹងប្រែចេញ ពីពង្សាវតារសាកលថៃ របស់ហ្លួងវិចិត្រវាទការ ៩

៣ — អំពីយោបល់របស់លោកអល្ប៊ែរស្មេតសែរ ថ្លែងអំពីពុទ្ធសាសនា ១៥

៤ — អំពីពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសជប៉ុន តាមសៀវភៅលោកតូមោម៉ុតស៊ុ ២៥

៥ — ពុទ្ធប្បវត្តិ តាមគំនូររបស់ចិន (តមក) ៤១

៦ — ប្រវត្តិមីលរេប៉ៈ ប្រែចេញពីភាសាទីបេតាំងមកជាបារាំងសែស របស់លោកស៊ុកបាកូត៍ (នៅមានត) ៤៥

៧ — ដំណឹងផ្សេងៗ ៤៧

៨ — ប្រជុំពាក្យកាព្យខ្មែរ ភាគទី ៤ របស់រក្សកិរម្យ អួង (ត) ៤១

រូបក្រៅរឿង

តាមបែបគំនូរចិន

១ — អំពីព្រះរាហុលកុមារចេញបួស ១

២ — អំពីសុទត្តសេដ្ឋីក្រាបបង្គំទូលអារាធនា ៧

៣ — អំពីការចំណាយទ្រព្យទិញសួនជេតវន ១៣

៤ — អំពីការទ្រង់ផ្លាស់ចិត្តគំនិតរបស់ពួកអ្នកនេសាទត្រី ២៣

៥ — អំពីការទ្រង់ផ្ចាញ់ផ្ចាលហ្លួងដំរីបុះប្រេង ៣៩

គំនូរទីបេតាំង

៦ — លោកមីលរេប៉ៈហោះឡើងទៅលើអាកាស. ៤៣

TABLE DES MATIÈRES

Pages

1° Les Stûpas d'Açoka d'après une étude de Paul-Mus...... 3

2° Histoire sommaire des Phéniciens, extrait de l'histoire générale thailandaise par Luong VICHITRAVADAKARN, traduit en Cambodgien par MAHA NHUK THÊM.................... 9

3° Remarques d'Albert Schweitzer sur le Bouddhisme......... 15

4° Le Bouddhisme au Japon, extraits du livre de Monsieur TOMOMATSU (suite)........................... 25

5° La Vie du Bouddha d'après des documents chinois (suite). 41

6° La Vie de Milarépa, traduit du Tibétain en Français par JACQUES BACOT (suite)........................... 45

7° Informations diverses.............................. 47

8° Recueil de Poèmes Cambodgiens; 4° partie, par RAK-PHIROM UONG (suite)....................................... 51

HORS TEXTES:

Dessins chinois....

1° départ de Rahula.................. 1

2° La requête de Sudatta.............. 7

3° L'achat du JETAVANA............... 13

4° Conversion des pêcheurs........... 23

5° Le BOUDDHA maîtrise les éléphants furieux........................ 39

Peinture tibétaine.. 6° Milarépa volant à travers l'espace... 43

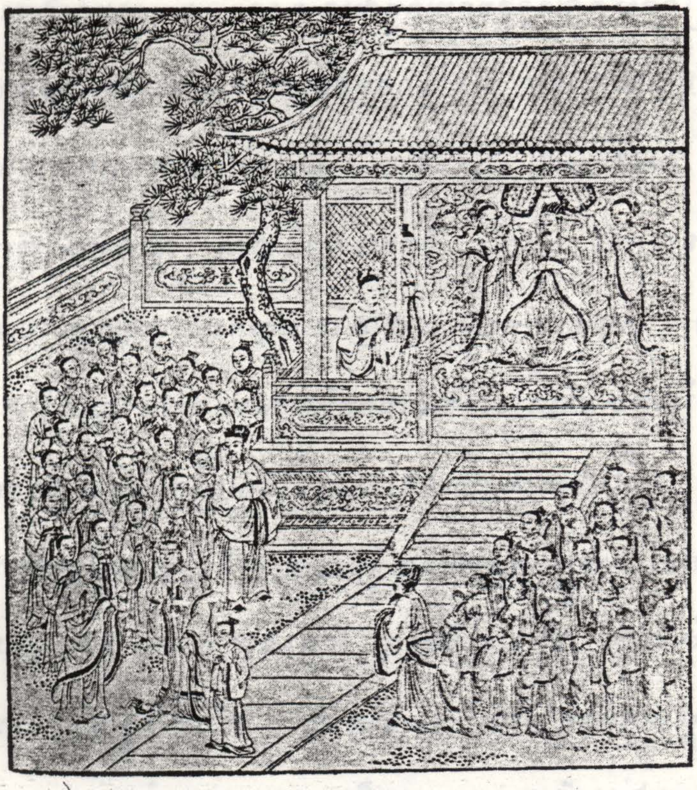

៣០ — អំពីព្រះរាហុលកុមារចេញបួស

អំពីព្រះស្តូបរបស់ព្រះបាទធម្មាសោក

លោក ប៉ូល មុស (Paul Mus) ទើបនឹងរៀបរៀងរឿងមួយដូចមានឈ្មោះខាងលើនេះ ។ លោកនេះជាអ្នកយកចិត្តទុកដាក់សិក្សាព្រះពុទ្ធ-សាសនាតាមពង្សាវតារសាសនានិងអក្សាត្ថវិទ្យា បានពោលតាមសេចក្ដីកត់ហេតុដែលលោកសង្ឃចិនឈ្មោះ ហ្វួន-ត្សង្គ (Hiuan-Tsang) ធ្វើដំ-ណើរទៅស្រុកឥណ្ឌា កាលពីពុទ្ធសករាជ ១១៨០ នោះមានសេចក្ដីដំណាលពីស្តូបដែលលោកបានឃើញថា ស្តូបអស់នេះកសាងឡើងក្នុងរជ្ជកាល ព្រះបាទអសោកមហាធម្មិករាជដែលមានព្រះកិត្តិសព្ទល្បីល្បាញ ទ្រង់បានឲ្យឆ្លាក់ចារិកព្រះរាជប្រកាសនិងសសរគោលជាច្រើន ក្នុងព្រះរាជអាណាចក្ររបស់ទ្រង់ ។ ចុះហេតុអ្វីបានជាគេថា ស្តូបអស់នេះជារបស់ស្ដេចអសោក ? លោក ហ្វួន-ត្សង្គ បានកត់ត្រាទុកថា ស្តូបអស់នេះខ្លប ខាតលិចចុះទៅក្នុងដីហើយ ជាគេមើលឃើញតែត្រឹមកំពូលស្តូបទ្រង់-ទ្រាយដូចជាតានប៉ុណ្ណោះ ។ គេជឿថាមានអនុស្សាវរីយខ្លះដែលកប់លិចបាត់ទៅក្នុងដី ។

នៅប្រាសាទអង្គរយើង សព្វថ្ងៃនេះគេក៏បានសើរើគាស់កកាយយកដីចេញរហូតទៅដល់បាតប្រាសាទបុរេចេតិយ ប៉ុន្តែស្តូបអសោកអស់នេះ ដែលលោកសង្ឃចិនជាអ្នកធុតង្គដំណាលប្រាប់ មិនមែនកប់បាត់ទៅក្នុងដី

តាមដែលជឿនោះទេ ដែលគេដឹងបានក្នុងវេលានេះ ដោយសារថ្មីដែលពួក-អ្នកប្រាជ្ញដែលខំសើរើករក ទើបដឹងថាស្តូបបុរាណអស់នេះមានគ្រឿងកំ-ពូលជូន់ ថែមទាំងមិនបានបោះបូសនៅបាតស្តូបផង ។ សូម្បីក្នុងខណៈដែលស្តូបមិនទាន់ចាស់គ្រាំគ្រា ប៉ុន្តែមានកំពស់ខ្ពស់ពេកថែមទាំងមានសណ្ឋានដូចបញ្ចុកផង (គឺគ្រឿងក្រោមមិនស្មើមាំមួនចំណាប់ ទ្រគ្រឿងលើមិនបាន) មានទំនងដូចជាស្តូបឬចេតិយគេកសាងឡើងក្នុងសម័យសព្វថ្ងៃនេះ ដែលមាននៅក្នុងស្រុកភូមា ស្រុកខ្មែរ ស្រុកចិនទីង ស្រុកសៀម ។

សេចក្ដីសំខាន់ដែលលោក ប៉ូល-មូស ពន្យល់នោះថា ហេតុអ្វីបានជាលោកហ្វូន-ត្រគ ជឿថាស្តូបរបស់ស្តេចអសោក "កប់ក្នុងដី" លិចចុះទៅក្នុងដី ? ក្នុងរឿងក៏របស់លោកពុតគ្គដែលធ្វើដំណើរទៅស្រុកឥណ្ឌាទីង សេចក្ដីអធិប្បាយពន្យល់ក្រោយលោកនេះមកនោះថា ប្រសិនបើចេតិយអស់នេះកប់លិចទៅក្នុងដី បានសេចក្ដីថា ស្នាមគន្លងជាគ្រឿងកត់សំគាល់នៃធម៌វិន័យនេះក៏រមែងតែរលុបទៅដែរ ។ លោកប៉ូល-មុស បានប្រែរឿងក៏របស់លោក ហ្វូន-ត្រគ ចេញពីភាសាចិន ទើបឃើញគំនិតដែលពោលពន្យល់យ៉ាងច្បាស់លាស់ដូច្នេះ:

តាំងអំពីពិភពលោកចូលមកកាន់យុគឬកប្បដែលកន្លងមកហើយនេះ ច្បាប់ដែលត្រឹមត្រូវកាន់តែទន់ខ្សោយទៅបន្តិចម្តងៗ ខ្សាច់នឹងដីក៏ដុះចំរើន

តាមដែលជឿនោះទេ ដែលគេដឹងបានក្នុងវេលានេះ ដោយសារថ្មីដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញដែលខំសើរើកវែក ទើបដឹងថាស្តូបបុរាណអស់នេះមានគ្រឿងកំពូលធ្ងន់ ថែមទាំងមិនបានបោះបួសនៅបាតស្តូបផង ៗ សូម្បីក្នុងខណៈដែលស្តូបមិនទាន់ចាស់គ្រាំគ្រា ប៉ុន្តែមានកំពស់ខ្ពស់ពេកថែមទាំងមានសណ្ឋានដូចបញ្ចុះផង (គឺគ្រឿងក្រោមមិនសូវមាំមួនចំណាប់ ទ្រគ្រឿងលើមិនបាន) មានទំនងដូចជាស្តូបឬចេតិយគេកសាងឡើងក្នុងសម័យសព្វថ្ងៃនេះ ដែលមាននៅក្នុងស្រុកភូមា ស្រុកខ្មែរ ស្រុកចិននឹងស្រុកសៀម ៗ

សេចក្តីសំខាន់ដែលលោក ប៉ូល-មូស ពន្យល់នោះថា ហេតុអ្វីបានជាលោកហ្វូន-ត្សង្គ ជឿថាស្តូបរបស់ស្តេចអសោក "កប់ក្នុងដី" លិចចុះទៅក្នុងដី ? ក្នុងរឿងការរបស់លោកពុតគ្គដែលធ្វើដំណើរទៅស្រុកឥណ្ឌានឹងសេចក្តីអធិប្បាយពន្យល់ក្រោយលោកនេះមកនោះថា ប្រសិនបើចេតិយអស់នេះកប់លិចទៅក្នុងដី បានសេចក្តីថា ស្នាមគន្លងជាគ្រឿងកត់សំគាល់នៃធម៌វិន័យនេះក៏រមែងតែរលុបទៅដែរ ៗ លោកប៉ូល-មុស បានប្រែរឿងការរបស់លោក ហ្វូន-ត្សង្គ ចេញពីភាសាចិន ទើបឃើញគំនិតដែលពោលពន្យល់យ៉ាងច្បាស់លាស់ដូច្នេះ :

តាំងអំពីពិភពលោកចូលមកកាន់យុគឬកប្បដែលកន្លងមកហើយនេះច្បាប់ដែលត្រឹមត្រូវកាន់តែទន់ខ្សោយទៅបន្តិចម្តងៗ ខ្សាច់នឹងដីក៏ដុះចំរើន

ឡើងគ្របបល្ល័ង្កពេជ្រអស់ទៅ ឥតនរណាមើលឃើញឡើយ ។ តាំងអំពីក្រោយព្រះពុទ្ធបរិនិព្វានមក បណ្ដាស្ដេចនៃប្រទេសទាំងពួងបានជ្រួតជ្រាបប្រវេណីទីងខ្នាតទំហំនៃបល្ល័ង្កពេជ្រនោះ តាមសេចក្ដីដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់សំដែងទុកមក មានកំណត់ព្រំប្រទល់ពីទិសខាងត្បូងទៅទិសខាងជើង ដោយមានរូបពោធិសត្វអវលោកិតេស្វរៈពីរអង្គទ្រង់គង់នៅចាំហៀងទិសខាងកើត ។ មនុស្សចាស់ៗ តែងដំណាលអំពីរឿងនេះថា កាលតួអង្គពោធិសត្វកប់លិចនៅក្នុងដី ហើយមើលមិនឃើញតទៅទៀតក្នុងកាលណា ច្បាប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ត្រូវតែរលត់បាត់ទៅក្នុងកាលនោះដែរ ។

ឥឡូវនេះ រូបពោធិសត្វនៅជ្រុងទិសខាងត្បូង បានរលុបកប់បាត់ទៅក្នុងដីសល់នៅត្រឹមព្រះឧរៈ (ទ្រូង) ។ ទំនៀមទម្លាប់នៃការសាបសូន្យព្រះសទ្ធម្មនេះឯងទើបមានប្រាកដនៅក្នុងក្បួនរបស់អ្នកធុតង្គចិន ប៉ុន្តែឯរឿងរ៉ាវព្រះស្តូបមានសេចក្ដីដំណាលទុកមកដូច្នេះ គេនិយាយថា កាលណាព្រះស្តូបអស់នេះកប់លិចបាត់ទៅក្នុងដី សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធក៏នឹងវិនាសបាត់ទៅដែរ ។

លោក ប៉ូល-មុស បញ្ចប់យោបល់របស់លោកតាមសេចក្ដីកត់ហេតុដែលលោកហ្វួន-ត្សង់ និងលោកធុតង្គចិនឯទៀតៗ ពោលអំពីចេតិយព្រះពុទ្ធនៅប្រទេសឥណ្ឌាថា សុទ្ធតែកប់នៅក្នុងដី ហើយលោកអស់នេះមិន

យល់មិនពិចារណាទៅតាមហេតុកើតធម្មតាក្នុងសតវត្សរ៍នីមួយៗ នឹងការដុះដាលចំរើនឡើងនៃផែនដី នឹងហេតុដែលចាប់កសាងព្រះស្តូបអស់នេះមានបែបភាពផ្សេងៗគ្នានោះទេ (គឺមិនទឹកនាំអំពីហេតុកើតអស់នេះឡើយ) មើលឃើញតែរបស់មួយយ៉ាង គឺគំនូសនៃច្បាប់ឥតទរណាចៀសវាងបាន លុះលោកដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅ ក្នុងទីបំផុតនៃកាលវេលា មុនព្រះស្រីអរិយមេត្រីជាពុទ្ធអនាគតមកជួយស្រោចស្រង់នោះ គោលចារិកនៃព្រះធម៌នឹងវិនាសទៅព្រមទាំងដឹកនាំរបស់ឯទៀតៗ ឲ្យវិនាសទៅជាមួយគ្នាផង ។

ដោយហេតុបណ្តាពុទ្ធសាសនិកជាតិចិន បណ្តាពួកមនុស្សក្នុងសម័យនោះបានយកចិត្តទុកដាក់តែខាងចិត្តវិជ្ជា ដែលនាំឲ្យកើតគំនិតនឹងសតិបញ្ញាប៉ុណ្ណោះ ច្រើនជាងសេចក្តីកង្វល់វិតក្កអំពីរឿងស្តូបចេតិយ ទើបលោកបានសរសេរសេចក្តីព្យាការរបស់លោកទុកដូចបានពោលមកនេះ ។

យល់មិនពិចារណាទៅតាមហេតុកើតធម្មតាក្នុងសតវត្សរ៍នីមួយៗ នឹងការដុះដាលចំរើនឡើងនៃផែនដី នឹងហេតុដែលចាប់កសាងព្រះស្តូបអស់នេះ មានបែបភាពផ្សេងៗគ្នានោះទេ (គឺមិនទឹកនាំអំពីហេតុកើតអស់នេះឡើយ) មើលឃើញតែរបស់មួយយ៉ាង គឺគំនូសនៃច្បាប់ឥតនរណាចៀសវាងបាន លុះលោកដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅ ក្នុងទីបំផុតនៃកាលវេលា មុនព្រះស្រីអរិយមេត្រីជាពុទ្ធអនាគតមកជួយស្រោចស្រង់នោះ គោលចារិកនៃព្រះធម៌នឹងវិនាសទៅព្រមទាំងដឹកនាំរបស់ឯទៀតៗ ឲ្យវិនាសទៅជាមួយគ្នាផង ។

ដោយហេតុបណ្តាពុទ្ធសាសនិកជាតិចិន បណ្តាពួកមនុស្សក្នុងសម័យនោះបានយកចិត្តទុកដាក់តែខាងចិត្តវិជ្ជា ដែលនាំឲ្យកើតគំនិតនឹងសតិបញ្ញាប៉ុណ្ណោះ ច្រើនជាងសេចក្តីកង្វល់វិតក្កអំពីរឿងស្តូបចេតិយ ទើបលោកបានសរសេរសេចក្តីពយការរបស់លោកទុកដូចបានពោលមកនេះ ។

៣១ — អំពីសុទត្តសេដ្ឋីក្រាបបង្គំទូលអារាធនា ។

ពង្សាវតារសង្ខេប

របស់

ជាតិហ្វេនីស៊ាំង

(Phenicien)

ជនជាតិនេះ អ្នកតែងពង្សាវតារលោកតែងតែរម្លងពេលដោយច្រើន ព្រោះហេតុជាជាតិតូចម៉្យាង ហើយម៉្យាងទៀត ជនជាតិនេះមិនបានកសាងសេចក្ដីចំរើនឯណាទីមួយ ឲ្យឃើញប្រាកដច្បាស់ទុកមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ តែទុកជាដូចម្ដេចក៏ដោយ ជនជាតិនេះក៏គួររាប់ថាជាជនជាតិសំខាន់ណាស់ដែរក្នុងសម័យបុរាណ ប្រសិនបើយើងមិនសិក្សាឲ្យដឹងខ្លះសោះនោះ ចំណេះប្រវត្តិសាស្ត្រក៏ខ្វះខាតត្រង់កន្លែងសំខាន់នេះមិនខាន ។

ពួកហ្វេនីស៊ាំង មានពូជអំបូរជាប់តមកអំពីពួកសេមីទិក ហើយចេញមកអំពីប្រទេសសាលដេដូចពួកហេប្រឺដែរ មានការគោរពរាប់អានព្រះដែលជាគ្រឿងសន្មតជំនួសព្រះអាទិត្យព្រះចន្ទ្រ មានទំនងដូចពួកអេស៊ីប្ដ៍និងសាលដេ មានស្រុកទេសជាប់គ្នានឹងពួកហេប្រឺ តែនៅមាត់សមុទ្រ ។ ដំបូងតាំងក្រុងនៅស្រុកស៊ីដុង (Sidon) ដល់ក្រោយមកតាំង

ក្រុងនៅស្រុកទីរ (Tyr) ជនពួកនេះជាអ្នកដើរសមុទ្រ ទឹងបេះធ្វើជំនួញមកមុខៗជាតិដទៃៗទាំងអស់ក្នុងលោក ឯថ្វីដៃជាងក៏មិនចាញ់ជាតិអេស៊ីប្ត៍ដែរ ក្រុងហ្យេរុយសាលេមរបស់ជាតិហេប្រឺនោះ ក៏កសាងសម្រេចដោយថ្វីដៃរបស់ពួកហ្វេនីស៊ាំងនេះដែរ ។ ជនពួកនេះបានធ្វើដំណើរតាមទូកទៅលក់ដូរក្នុងប្រទេសផ្សេងៗ ហើយជាជនជាតិដំបូងដែលបេះរកវិធីដួលទីដីក្នុងស្រុកតាំងប្រទេសដើម្បីតាំងទីកន្លែងលក់ដូររបស់ខ្លួន ដែលជាគំនិតដើមនៃរបៀបសម្បទាន (Concession) ដែលជនជាតិឱរុបកំពុងធ្វើជាមួយនឹងចិនដោយអន្លើដូចនៅហុងកុងនឹងជាងស៊ុនជាដើម ។ តែរបស់ដែលចំឡែកប្លែកច្រើន ក៏គឺជាតិហ្វេនីស៊ាំងជាជាតិតូចៗទាំងមិនមានល្បីថាមានជាជាតិមានថ្វីដៃក្នុងការបម្រាំងផង ក៏នៅតែអាចទៅដួលទីដីនឹងតាំងកន្លែងធ្វើការជំនួញបានជាច្រើនអន្លើ ដូចនៅតាមកោះសំខាន់ផ្សេងៗក្នុងសមុទ្រមេឌីទែរ៉ាណេ រហូតដល់ទៅមាត់សមុទ្រអេស្ប៉ាញ៉ុល ។ នៅប្រទេសអេស៊ីប្ត៍ក៏បានចូលទៅតាំងកន្លែងលក់ដូរក្នុងស្រុកសំខាន់ៗ ដូចស្រុកម៉ែមហ្វិសជាដើម ។ តាមមាត់សមុទ្រទ្វីបអាហ្វ្រិក ក៏រើសរកទីដីបានធំវែងដល់ទៅ ១៨០០ គីឡូម៉ែត្រ ដែលជាស្រុកចំណុះនៅក្រោមអំណាចសេចក្តីត្រួតត្រារបស់ខ្លួន ។

បើពោលតាមពិតទៅ យើងនឹងឃើញថាក្នុងសម័យនេះក្តី ក្នុងសម័យបុរាណមកហើយក្តីគំឡាំងអាវុធជារបស់សំខាន់បំផុតក្នុងការផ្សាយ.

ក្រុងនៅស្រុកទីរ (Tyr) ជនពួកនេះជាអ្នកដើរសមុទ្រ ទើបចេះធ្វើជំនួញមកមុខៗជាតិដទៃៗទាំងអស់ក្នុងលោក ឯថ្វីដៃជាងក៏មិនចាញ់ជាតិអេស៊ីប្តិ៍ដែរ ក្រុងហ្សេរុយសាលេមរបស់ជាតិហេប្រឺនោះ ក៏កសាងសម្រេចដោយថ្វីដៃរបស់ពួកហ្វេនីស៊ាននេះដែរ ។ ជនពួកនេះបានធ្វើដំណើរតាមទូកទៅលក់ដូរក្នុងប្រទេសផ្សេងៗ ហើយជាជនជាតិដំបូងដែលចេះរកវិធីជួលទីដីក្នុងស្រុកតាំងប្រទេសដើម្បីតាំងទីកន្លែងលក់ដូររបស់ខ្លួន ដែលជាគំនិតដើមនៃរបៀបសម្បទាន (Concession) ដែលជនជាតិឧរុបកំពុងធ្វើជាមួយនឹងចិនដោយអន្ទើដូចនៅហុងកុងនឹងជាងស៊ុនជាដើម ។ តែរបស់ដែលចំឡែកប្លែកច្រើន ក៏គឺជាតិហ្វេនីស៊ានជាជាតិតូចៗទាំងមិនមានល្បីថាមានជាជាតិមានថ្វីដៃក្នុងការចម្បាំងផង ក៏នៅតែអាចទៅជួលទីដីនឹងតាំងកន្លែងធ្វើការជំនួញបានជាច្រើនអន្ទើ ដូចនៅតាមកោះសំខាន់ផ្សេងៗក្នុងសមុទ្រមេឌីទែរ៉ាណេរ រហូតដល់ទៅមាត់សមុទ្រអេស្ប៉ាញ៉ុល ។ នៅប្រទេសអេស៊ីប្តិ៍ក៏បានចូលទៅតាំងកន្លែងលក់ដូរក្នុងស្រុកសំខាន់ៗ ដូចស្រុកម៉មហ្វិសជាដើម ។ តាមមាត់សមុទ្រទ្វីបអាហ្វ្រិក ក៏រើសរកទីដីបានធំវែងដល់ទៅ ១៥០០ គីឡូម៉ែត្រ ដែលជាស្រុកចំណុះនៅក្រោមអំណាចសេចក្តីត្រួតត្រារបស់ខ្លួន ។

បើពោលតាមពិតទៅ យើងនឹងឃើញថាក្នុងសម័យនេះក្តី ក្នុងសម័យបុរាណមកហើយក្តីកំឡាំងអាវុធជារបស់សំខាន់បំផុតក្នុងការផ្សាយ.

អំណាច ឬជាគ្រឿងរក្សាឥស្សរភាពរបស់ប្រទេសខ្លួន ៗ ជនជាតិហ្វេនីស៊ានជាពួកស្តុកស្តម្ភបរិបូណ៌ដោយទ្រព្យសម្បត្តិ ទាំងមានចំណេះវិជ្ជាបរិបូណ៌ តែខ្វះកំឡាំងកងទ័ពសម្រាប់រក្សាជាតិរបស់ខ្លួន បានជាត្រូវគេញាំញីរហូតមកទាំងត្រូវនៅក្រោមអំណាចរបស់អេស៊ីព្ទ ផុតពីអេស៊ីព្ទក៏ធ្លាក់មកនៅក្នុងអំណាចអស្ស៊ីរី ៗ លុះស្រុកទីរបានតាំងជាទីក្រុង ពួកនេះនាំគ្នាបះបោរឡើងតទល់នឹងអស្ស៊ីរី គួរបាត់ជាគ្រាដំបូងដែលជនជាតិហ្វេនីស៊ានគិតប្រឆាំងតទល់នឹងជនជាតិដទៃ តែនៅទីបំផុតទ្រាំទប់ទល់នឹងកំឡាំងរបស់អស្ស៊ីរីមិនបាន ក៏បរាជ័យចាញ់វិនាសអស់ទៅ ហើយផ្លូវដំនួញខាងសមុទ្រក៏ធ្លាក់ទៅនៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃរបស់ពួកការតាស៍(Carthage) ក្នុងជាន់ដើមជាស្រុកដែលពួកហ្វេនីស៊ានបាត់តាំងឡើង តែដល់វេលាក្រោយធ្លាក់ទៅក្នុងអំណាចរបស់ប្រទេសប៉ែរ្ស៍, ក្រិក, រោម, ហើយនៅទីបំផុតបានមកជារបស់ទួរគី ៗ

ចប់

៣២– អំពីការបំណាយទ្រព្យទិញសុខដើតវែ

អំពីលោកអល្បែរស្វេតសែរ

(ALBERT SEHWEITZER)

នេះជាឈ្មោះអ្នកប្រាជ្ញបារាំងសែសម្នាក់ដែលខំប្រឹងប្រែងធ្វើសេចក្តីចំរើនដើម្បីអ្នកដទៃ ហើយលោកព្យាយាមដោះទុក្ខលំបាកវេទនាដោយការព្យាបាលជម្ងឺជនជាតិស្រុកឆ្ងាយ នៅទ្វីបអាហ្វ្រិកនៅត្រង់កន្លែងដែលឥតមានអនាម័យ ហើយលំបាកទឹងចូលទៅដល់មន្ទីរដែលលោកបានសាងឡើងនោះផង ហើយលោកខំធ្វើការនៅទីនោះជាវេលាជាង ២៥ ឆ្នាំ ។

លោកអល្បែរស្វេតសែរ មុនដែលលោកនឹងបានធ្វើជាគ្រូពេទ្យដែលល្បីឈ្មោះនៅក្នុងទ្វីបអឺរ៉ុបនិងអាមេរិកនោះ លោកធ្វើជាមេភ្លេងមួយធំបាន លេងភ្លេងសាសនាយ៉ាងពីរោះ ។ លោកបានតែងសៀវភៅជាច្រើនដែលមាននិយាយពីអ្នកប្រាជ្ញភ្លេងខាងសាសនា ។ ក្រៅពីនេះ លោកបានខំពិនិត្យពិចារណាយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ពីផ្លូវបរមត្ថវិជ្ជា ហើយលោកបានទទួលប្រកាសនីយបត្រយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់អំពីមហាវិទ្យាល័យ គឺបានទទួលងារជាដុកទ័រខាងបរមត្ថវិជ្ជានិងខាងសាសនា ។

អ្នកមើលទស្សនាវដ្តីគង់គិតថា ចុះហេតុអ្វីបានជាយើងនិយាយពីលោកអល្បែរស្វេតសែរ? ហើយលោកនេះមានប្រយោជន៍អ្វីដល់ស្រុកខ្មែរនិងពុទ្ធសាសនា? លោកអល្បែរស្វេតសែរនេះពិតមែនតែលោកមានកិច្ចការ:

ដ៏ធ្ងន់ខាងធ្វើគ្រូពេទ្យ ក្នុងប្រទេសដែលមានអាកាសក្តៅអាក្រក់ ហើយប្រទេសនោះមិនមានផ្លូវថ្នល់នឹងភ្លើងអគ្គិសនី នឹងលំបាករកស្បៀងអាហារមិនមែនរកបានងាយស្រួលដូចស្រុកអាយនេះទេ ថែមទាំងនៅឆ្ងាយពីនគរបារាំងសែសជាងប្រទេសឥណ្ឌូស៊ីននេះទៅទៀត ទុកជាដូចម្តេចក៏ដោយលោកនៅមានពេលសរសេរសៀវភៅបានទៀត ដូចជាសៀវភៅមហាបុរសជាសៀវភៅដែលនិយាយពីអ្នកប្រាជ្ញខាងផ្លូវចិត្ត បានផ្សាយគំនិតរបស់ខ្លួនគ្រប់លើប្រជាជនជាចំនួនច្រើន ក្នុងសៀវភៅរបស់លោកនោះហៅថា "មហាមុនីនៃប្រទេសឥណ្ឌា (Les grands penseurs de l'Inde)" ក្នុងចំណែកមួយនៃសៀវភៅនោះ និយាយសុទ្ធតែពីព្រះពុទ្ធសាសនា ។ យើងនឹងដកស្រង់យកមកដើម្បីអ្នកមើលទស្សនាវដ្តីរបស់យើង ។ សូមបង្ហាញឈ្មោះអ្នកតែងសៀវភៅនេះ ថាជាអ្នកប្រាជ្ញបារាំងសែសមួយក្នុងសម័យយើងសព្វថ្ងៃនេះ ។ ឯប្រយោជន៍នៃសៀវភៅរបស់លោកអែល្បែរស្វេតសែរនេះ គឺលោកបានប្រៀបធៀបលទ្ធិពុទ្ធសាសនានឹងលទ្ធិសាសនាក្រេបៀង ហើយចង្អុលឲ្យឃើញសេចក្តីដែលប្លែកផ្សេងពីគ្នា ឲ្យឃើញសេចក្តីប៉ុនប៉ងសំខាន់ៗ មានទំនងត្រូវគ្នាសព្វគ្រប់ ដើម្បីបង្ហាញព្រះពុទ្ធសាសនាដល់ពួកឱរុប ដែលលោកយល់ថាមិនមែនជាសាសនាប្លែកពីគ្នាប៉ុន្មានទេ លោកបានពន្យល់ឲ្យចូលចិត្តស្តាប់បានតាមគំនិតយោបល់របស់ឱរុបសព្វថ្ងៃនេះ ។

ដ៏ធ្ងន់ខាងធ្វើគ្រូពេទ្យ ក្នុងប្រទេសដែលមានអាកាសក្តៅអាក្រក់ ហើយ
ប្រទេសនោះមិនមានផ្លូវថ្នល់នឹងភ្លើងអគ្គិសនី នឹងលំបាករកស្បៀងអាហារ
មិនមែនរកបានងាយស្រួលដូចស្រុកអាយនេះទេ ថែមទាំងនៅឆ្ងាយពីនគរ
បារាំងសែសជាងប្រទេសឥណ្ឌូស៊ីននេះទៅទៀត ទុកជាដូចម្តេចក៏ដោយ
លោកនៅមានពេលសរសេរសៀវភៅបានទៀត ដូចជាសៀវភៅមហា-
បុរសជាសៀវភៅដែលនិយាយពីអ្នកប្រាជ្ញខាងផ្លូវចិត្ត បានផ្សាយគំនិត
របស់ខ្លួនគ្របលើប្រជាជនជាចំនួនច្រើន ក្នុងសៀវភៅរបស់លោកនោះ
ហៅថា "មហាមុនីនៃប្រទេសឥណ្ឌា (Les grands penseurs de l'Inde)"
ក្នុងចំណែកមួយនៃសៀវភៅនោះ និយាយសុទ្ធតែពីព្រះពុទ្ធសាសនា ។
យើងនឹងដកស្រង់យកមកដើម្បីអ្នកមើលទស្សនាវដ្តីរបស់យើងៗសូម
បង្ហាញឈ្មោះអ្នកតែងសៀវភៅនេះ ថាជាអ្នកប្រាជ្ញបារាំងសែសមួយក្នុង
សម័យយើងសព្វថ្ងៃនេះ ។ ឯប្រយោជន៍នៃសៀវភៅរបស់លោកអល្បែរ
ស្វេតសែរនេះ គឺលោកបានប្រៀបធៀបលទ្ធិពុទ្ធសាសនានឹងលទ្ធិសាស-
នាគ្រិចៀង ហើយបង្អួលឲ្យឃើញសេចក្តីដែលប្លែកផ្សេងពីគ្នា ឲ្យឃើញ
សេចក្តីប៉ុនប៉ងសំខាន់ៗ មានទំនងត្រូវគ្នាសព្វគ្រប់ ដើម្បីបង្ហាញព្រះ
ពុទ្ធសាសនាដល់ពួកឧរុប ដែលលោកយល់ថាមិនមែនជាសាសនាប្លែក
ពីគ្នាប៉ុន្មានទេ លោកបានពន្យល់ឲ្យចូលចិត្តស្គាប់បានតាមគំនិតយោបល់
របស់ឧរុបសព្វថ្ងៃនេះ ។

មុនដំបូងបង្អស់ លោកបង្ហាញឲ្យឃើញការដំបំឡែករបស់ពុទ្ធសាសនាដែលលះបង់លទ្ធិរបស់តាបស ទាំងវិធីធ្វើទុក្ករកិរិយា ហោល ព្រមទាំងការធ្វើជីវិតឲ្យសប្បាយរីករាយហួសហេតុ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់លើកយកសេចក្ដីដឹងខ្លួនដោយធម្មជាតិមកធ្វើជាកិច្ចធំបំផុតសំរាប់ព្រះអង្គ ។

ព្រះពុទ្ធនោះមិនមែនជាព្រះដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ (ម្ចាស់សួគ៌) ទេ តែទ្រង់ទទួលថាមានពួកទេវតាដែរ ប៉ុន្តែពួកទេវតាអស់នោះមិនអាចឲ្យគុណទោសអ្វីដល់មនុស្សលោកៗ វិញសោតក៏មិនបាច់ប្រាស្រ័យគ្នាទៅវិញទៅមកកាន់ទេវតាអស់នោះដែរ ។

កិច្ចដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រកាសផ្សាយចេញនោះ គឺទ្រង់ដឹកនាំប្រជាជនឲ្យដកខ្លួនចេញពីការប្រកាន់គ្រោះថ្នាក់យ៉ាងស្មានទៗ នោះចេញហើយ ព្រះអង្គទ្រង់លះបង់គម្ពីរដីការបស់ព្រាហ្មណ៍ (ត្រង់ដែលចាត់មនុស្សជា ៤ វណ្ណៈ) ដោយព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យពួកសូទ្រៈដែលជាវណ្ណៈនៅចុងគេបង្អស់នោះមកចូលបួសក្នុងសាសនារបស់ព្រះអង្គបាន ។ កិច្ចការដ៏សំខាន់របស់ព្រះពុទ្ធនោះ នៅត្រង់ដែលទូន្មានចិត្តឲ្យលះបង់លោភ ទោស ដោយវិធីធ្វើចិត្តឲ្យជាប់នៅនឹងសីលធម៌ ឯធម៌នេះក៏មាននៅក្នុងលទ្ធិសាសនាជេនៈ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រទះឃើញសេចក្ដីបញ្ញត្តិពីអហឹសា (សេចក្ដីមិនបៀតបៀនគ្នា) នោះ ទុកជាដូចម្ដេចក៏ដោយព្រះពុទ្ធ

ក៏ឈ្មោះថាជាអ្នកបង្កើតសីលធម៌. ប្រកបដោយមេត្តាករុណា (ជាដំបូង) ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តឲ្យប្រៀសវាងសេចក្ដីប្រព្រឹត្តឥតមេត្តាចិត្តចេញ ប៉ុន្តែ មេត្តាចិត្តរបស់ព្រះអង្គជាមេត្តាប្រកបដោយហេតុផល មិនមែនចេះតែ មេត្តាទៅដោយឥតគំនិតនុះទេ ។ ឯការធ្វើសមាធិនោះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ធ្វើ ដែរ ដើម្បីហ្វឹកហ្វឺនដួងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមធម្មជាតិសីលធម៌ ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ទូន្មានដួងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមសីលធម៌នោះ មិនជា ការសំខាន់សម្រាប់មនុស្សប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងធ្វើព្រះអង្គឲ្យបានចំរើន ដោយបុទ្ធិតបៈទៀតផង ព្រះពុទ្ធមានបុទ្ធិតបៈនេះជាអស្ចារ្យណាស់ ។ នេះ ជារបស់កំបាំងជាលក្ខណៈផ្ទាល់របស់ព្រះអង្គ មើលទៅតូចទេតែសំបើម ណាស់ គឺដោយបុទ្ធិអំណាចរបស់ដួងចិត្តនេះហើយជាគ្រឿងធ្វើវាចារបស់ ព្រះអង្គឲ្យមានអានុភាពឡើង ទើបព្រះអង្គធ្វើសេចក្ដីល្អ-ចំរើន ដោយព្រះ វាចាក៏បាន ឬដោយបុទ្ធិក៏បាន សឹងកើតឡើងដោយសេចក្ដីករុណាដ៏បរិ-សុទ្ធទាំងអស់ ។ ព្រះពុទ្ធត្រាស់ថា កិច្ចការរបស់ភិក្ខុ គឺការចេះអត់ ធន់ចំពោះបច្ចាមិត្តនឹងការសូមទោសគ្នាទៅវិញទៅមក ត្រង់ដែលខ្ជួនខុស តាមស្មោះត្រង់ឲ្យល្អឡើងប៉ុណ្ណោះទេ ព្រោះវិធីនេះហើយដែលនាំឲ្យ មនុស្សផងគ្នាធ្វើកិច្ចការក្នុងលោក (បានស្រួលសប្បាយ) ។ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ព្រោះសាបត្រាប់ដំណាំ ពោលគឺសីលធម៌របស់ព្រះអង្គក្នុងចំការធំ

ក៏ឈ្មោះថាជាអ្នកបង្កើតសីលធម៌. ប្រកបដោយមេត្តាករុណា (ជាដំបូង) ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តឲ្យប្រៀបរាងសេចក្ដីប្រព្រឹត្តិឥតមេត្តាចិត្តចេញ ប៉ុន្តែ មេត្តាចិត្តរបស់ព្រះអង្គជាមេត្តាប្រកបដោយហេតុផល មិនមែនចេះតែ មេត្តាទៅដោយឥតគំនិតទុះទេ ។ ឯការធ្វើសមាធិនោះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ធ្វើ ដែរ ដើម្បីហ្វឹកហ្វឺនដួងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមធម្មជាតិសីលធម៌ ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ទូន្មានដួងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមសីលធម៌នោះ មិនជា ការសំខាន់សម្រាប់មនុស្សប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងធ្វើព្រះអង្គឲ្យបានចំរើន ដោយឫទ្ធិតបៈទៀតផង ព្រះពុទ្ធមានឫទ្ធិតបៈនេះជាអស្ចារ្យណាស់ ។ នេះ ជារបស់កំបាំងជាលក្ខណៈផ្ទាល់របស់ព្រះអង្គ មើលទៅតូចទេតែសំបើម ណាស់ គឺដោយឫទ្ធិអំណាចរបស់ដួងចិត្តនេះហើយជាគ្រឿងធ្វើវាចារបស់ ព្រះអង្គឲ្យមានអានុភាពឡើង ទើបព្រះអង្គធ្វើសេចក្ដីល្អ-ចំរើន ដោយព្រះ វាចាក៏បាន ឬដោយឫទ្ធិក៏បាន សឹងកើតឡើងដោយសេចក្ដីករុណាដ៏បរិ-សុទ្ធទាំងអស់ ។ ព្រះពុទ្ធត្រាស់ថា កិច្ចការរបស់ភិក្ខុ គឺការចេះអត់ ធន់ចំពោះបច្ចាមិត្តនិងការសូមទោសគ្នាទៅវិញទៅមក ត្រង់ដែលខ្លួនខុស តាមស្មោះត្រង់ឲ្យល្អឡើងប៉ុណ្ណោះទេ ព្រោះវិធីនេះហើយដែលនាំឲ្យ មនុស្សផងគ្នាធ្វើកិច្ចការក្នុងលោក (បានស្រួលសប្បាយ) ។ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ព្រោះសាបត្រាប់ដំណាំ ពោលគឺសីលធម៌របស់ព្រះអង្គក្នុងចំការធំ

គឺលោកដ៏សោះសូន្យនេះ ប៉ុន្តែខ្យល់បក់យកគ្រាប់ដំណាំនោះធ្លាក់ទៅក្នុងចំការជិតខាងវិញ គឺជាចំការដែលមានរូបប្រាកដទៅវិញ ។ ដ្បិតគំនិតរបស់សាមញ្ញជនទៅឈប់ផ្អាកនៅត្រឹមណោះ ស្មើតែទៅជាទំនាស់នឹងលទ្ធិដែលបដិសេធផ្លូវលោកនោះស្រឡះ ឯឧត្តមគតិខាងសីលធម៌របស់ព្រះពុទ្ធនោះគេនាំគ្នាប្រួតកាត់យកផ្លែផ្កាទៅតាមទំនងនេះជាច្រើនសតវត្សរ៍ ។

លទ្ធិពុទ្ធៈនេះ លុះអំណើះកាលតមកទៅជាសាសនាមួយ ហើយជាសាសនាសំរាប់ប្រជាជន ទើបពុទ្ធសាសនាឃ្លាតចេញពីលទ្ធិពុទ្ធៈដែលមានប្រាកដតាមពង្សាវតារ ព្រះអង្គទ្រង់ទូន្មានឲ្យលះបង់ស្រឡះ កាត់ផ្តាច់នូវកង់កាំនៃសំសារចក្រ ដោយវិធីបួសនឹងលះបង់លោកចោលឲ្យដាច់ស្រឡះ ។ តែក្នុងវេលានេះ គេបែរជាយល់ថា មិនបាច់ចេញទៅបួសទេ មនុស្សធម្មតាក៏អាចទៅដល់ទីបំផុតទុក្ខបាន ដោយមានសេចក្តីគោរពនមស្សការចំពោះព្រះពុទ្ធទេវតា នឹងមានជំនឿជឿជាក់ក្នុងព្រះអង្គ នឹងសូមព្រះអង្គជាទីពឹង ដែលពោលមកនេះ ជាលទ្ធិរបស់ពួកយានធំ គឺមហាយាន ។

ព្រះពុទ្ធសាសនាគួរពេបថាជាមុនដំបូងបង្អស់ ក្នុងពង្សាវតារដែលនិយាយពីចិត្តគំនិតរបស់មនុស្ស ឯឧត្តមគតិនៃមេត្តាចិត្តសោតទៀត ក៏រាតទីចេញទៅកាន់វិថីធំសំបើមតាមទំនងយោបល់របស់លោក ។

នៅសីឡង់ (កោះលង្កា) ប្រទេសភូមា និងប្រទេសសៀម នៅប្រកាន់យ៉ាងស្មោះត្រង់ តាមបែបពុទ្ធសាសនាសម័យបុរាណ ។ កោះលង្កា ព្រះមហាមហិន្ទត្ថេរជាព្រះរាជបុត្រព្រះបាទធម្មាសោកចេញមកប្រកាសសាសនានៅកោះនេះ កាលពីពុទ្ធសករាជ ៣១២ ក្រោយពុទ្ធបរិនិព្វាន ។

នៅប្រទេសសៀម បានទទួលព្រះពុទ្ធសាសនាទៅពីប្រទេសខ្មែរ កាលពីពុទ្ធសករាជ ៨៧៥ ហើយចូលទៅប្រទេសភូមាកាលពីពុទ្ធសករាជ ១០៤៣ ។ សេចក្ដីកែប្រែបន្ថែមនេះឯង ជាគ្រឿងជួយគាំទ្រព្រះពុទ្ធសាសនាជាន់ដើមឲ្យគង់ទ្រង់នៅក្នុងសីឡង់ក្នុងប្រទេសភូមា និងប្រទេសសៀម នេះហើយដែលនាំឲ្យគេស្គាល់ដំឡៃសាសនា ដែលជាសាសនាសម្រាប់ប្រជាជន ។ ឥឡូវនេះគេមើលឃើញបែបពុទ្ធសាសនាជាន់ចាស់នៅក្នុងប្រទេសសីឡង់និងក្នុងប្រទេសឥណ្ឌូស៊ីននេះ (គឺភូមា, សៀម, ខ្មែរ, លាវ) តាំងពីពុទ្ធសករាជ ១៣៤៣ ក្រោយពុទ្ធបរិនិព្វានមក ពុទ្ធសាសនាផ្ដើមបាត់សាបសូន្យទៅពីប្រទេសឥណ្ឌា វៀរលែងតែខេត្តនេប៉ាលមួយនៅមានពុទ្ធសាសនា ដល់មកពុទ្ធសករាជ ២១៤៣ ទើបរលត់បាត់អស់រលីងទៅ ។

ប្រសិនបើព្រះពុទ្ធសាសនាគង់ទ្រង់នៅបានចំពោះមុខលទ្ធិសាសនា

នៅសីហ្ល័ន (កោះលង្កា) ប្រទេសភូមា និងប្រទេសសៀម នៅប្រកាន់យ៉ាងស្មោះត្រង់ តាមបែបពុទ្ធសាសនាសម័យបុរាណ ។ កោះលង្កា ព្រះមហាមហិន្ទត្ថេរជាព្រះរាជបុត្រព្រះបាទធម្មាសោកចេញមកប្រកាសសាសនានៅកោះនេះ កាលពីពុទ្ធសករាជ ៣១៤ ក្រោយពុទ្ធបរិនិព្វាន ។

នៅប្រទេសសៀម បានទទួលព្រះពុទ្ធសាសនាទៅពីប្រទេសខ្មែរ កាលពីពុទ្ធសករាជ ៨៧៥ ហើយចូលទៅប្រទេសភូមាកាលពីពុទ្ធសករាជ១០៤៣ ។ សេចក្ដីកែប្រែបន្ថែមនេះឯង ជាគ្រឿងជួយគាំទ្រព្រះពុទ្ធសាសនាជាន់ដើមឲ្យគង់ទ្រង់នៅក្នុងសីហ្ល័នក្នុងប្រទេសភូមា និងប្រទេសសៀម នេះហើយដែលនាំឲ្យគេស្គាល់ដំឡៃសាសនា ដែលជាសាសនាសម្រាប់ប្រជាជន ។ ឥឡូវនេះគេមើលឃើញបែបពុទ្ធសាសនាជាន់ចាស់នៅក្នុងប្រទេសសីហ្ល័ននិងក្នុងប្រទេសឥណ្ឌូចិននេះ (គឺភូមា, សៀម, ខ្មែរ, លាវ) តាំងពីពុទ្ធសករាជ ១៣៤៣ ក្រោយពុទ្ធបរិនិព្វានមក ពុទ្ធសាសនាផ្ដើមបាត់សាបសូន្យទៅពីប្រទេសឥណ្ឌា វៀរលែងតែខេត្តនេប៉ាល់មួយនៅមានពុទ្ធសាសនា ដល់មកពុទ្ធសករាជ ២១៤៣ ទើបរលត់បាត់អស់រលីងទៅ ។

ប្រសិនបើព្រះពុទ្ធសាសនាគង់ទ្រង់នៅបានចំពោះមុខលទ្ធិសាសនា

ព្រាហ្មណ៍ទាំងសាសនាហិណ្ឌូ ទាំងមើលឃើញលក្ខណៈដ៏ធំសំបើមរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ទាំងមើលឃើញសីលធម៌របស់ពុទ្ធសាសនាខ្ពង់ខ្ពស់ជាងគេទាំងអស់ ៗ ទុកជាពុទ្ធសាសនារលត់បាត់ទៅពីឥណ្ឌៀនេះ ក៏មិនមែនថាសាសនានេះឥតដំឡៀងទ៊ុះក៏ទេដែរ ដោយហេតុប្រជាជនឥណ្ឌៀខណៈនោះងាកមុខចេញពីឫសគល់បញ្ញត្តិដែលបដិសេធផ្លូវលោក ពីព្រោះយោបល់គំនិតរបស់គេជាប់នៅទាំងសីលធម៌នេះ ធ្វើឲ្យដឹងថានៅជាប់ទាំងប្រទេសអស់នេះរហូតមកដល់សម័យឥឡូវនេះ ៗ

៣៣ — អំពីការទ្រង់ផ្លាស់ប្តូរគំនិតនៃអ្នកនេសាទត្រី

និយាយពីពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសជប៉ុន
តាមសៀវភៅលោកតូមោម៉ុតស៊ុ

(តនិងចប់)

សព្វសារពើទាំងអស់ជារបស់ប្រែប្រួលមិនឋិតថេរ នឹងប្រព្រឹត្តទៅតាមសភាពដូចជាជីវិត (ការរស់នៅ) គេតែងពោលថា មនុស្សមានជីវិតតែងប្រែប្រួល ផ្លាស់ប្តូរទៅទាំងអស់ តែទុកជាដូចម្តេចក៏ដោយ សព្វសារពើទាំងអស់នោះតែងមានចំណងចងគ្នាពីមួយទៅមួយទៀតជាដរាប ៗ មនុស្សទាំងឡាយមិនមែនជាវត្ថុមានជីវិតយ៉ាងសុទ្ធសាធនឹងមានរូបកាយប៉ុណ្ណោះទេ ទាំងមិនមែនមានត្រឹមវិញ្ញាណប៉ុណ្ណោះក៏ទេដែរ គឺសព្វសារពើទាំងអស់ គេតែងមានរូបកាយនឹងមានវិញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅតាមច្បាប់តែមួយរួមគ្នា ៗ ហេតុនេះ ទើបយល់ច្បាស់នូវសេចក្តីពិតដែលនឹងកំណត់ថាមានរូបកាយក៏ពុំមែន ថាមានចិត្តវិញ្ញាណក៏ពុំមែន កាលស្គាល់ផ្លូវប្រតិបត្តិតាមច្បាប់នោះហើយនឹងបានចូលទៅជិតស្ពានក្បែរយោបល់របស់ព្រះពុទ្ធ ហើយនឹងធ្វើដំណើរទៅតាមព្រះពុទ្ធមិនខាន ដោយយល់ឃើញថា របស់ទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងលោក មិនថាមនុស្ស ឬរូបកាយ ឬចំណេះវិជ្ជា របស់ទាំងអស់នោះ តែងមានសេចក្តីផ្លាស់ប្តូរនឹងប្រែប្រួលទៅគ្រប់ៗខណៈ មានសេចក្តីប្រៀបដូចជាខ្លួនខ្ញុំដែលកំពុងសរសេរសៀវភៅនេះ ក៏នៅតែ

មិនមែនខ្លួនខ្ញុំទេដែលកំពុងគិតតែរឿងមួយនេះដែរ ខ្ញុំមិនមានឈប់ឈរទេ គោងទៅតាមកំឡាំងអាកាស តាមភ្លៀង តាមខ្យល់ និងកំឡាំងកិច្ចការសព្វសារពើដទៃទៀត ដែលនាំខ្ញុំឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមគ្រោះថ្នាក់របស់ខ្លួនតែរៀងរាល់ថ្ងៃ ៗ របស់ទាំងអស់តែងប្រព្រឹត្តទៅនិងផ្លាស់ប្តូរទៅតាមកាលវេលាដែលកន្លងទៅហើយ និងទៅតាមហេតុមុខគួរស្ងប់ស្ងៀងនឹងកំឡាំងយ៉ាងធំសំបើមនេះទាំងអស់ ៗ ទុកជាមានឫទ្ធិធំសំបើមយ៉ាងណាក្តី បំណងរបស់មនុស្សលោកមានទៅយ៉ាងណាក្តី ក៏នៅតែមិនអាចទប់ទល់នឹងច្បាប់ធម្មជាតិនេះបានឡើយ ៗ ធម្មជាតិក្តី មនុស្សក្តី សមាគមរបស់មនុស្សក្តី របស់ទាំងអស់សុទ្ធតែប្រែប្រួល និងផ្លាស់ប្តូរពងទៅតាមច្បាប់បញ្ញត្តិរបស់សភាពមិនទៀងទាត់ឋិតថេរ ដែលមានប្រចាំសកលចក្រវាឡ ព្រោះព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ឲ្យមនុស្សទាំងឡាយដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីពិតនេះ ហើយត្រូវឲ្យខំប្រឹងរកការពិតការមែន ប្រកបដោយហេតុផលតែម្យ៉ាង ៗ ប្រសិនបើបុគ្គលនីមួយៗ ចង់បានសេចក្តីសុខគ្មានទីបំផុតដោយចិត្តរំលោភទាំងខ្លាក់ និងភ្លេចបញ្ញត្តិនៃអាការដ៏ប្រែប្រួលមិនឋិតថេរគេទីបំផុតពុំឃើញហើយ មុខជានឹងនាំឲ្យខូចខាតកិច្ចការដ៏ស្ងប់ស្ងាត់មិនខាន ៗ ពួកអ្នកឯណាខំប្រឹងព្យាយាមធ្វើតាមបញ្ញត្តិនេះ ទើបអាចនឹងមើលឃើញផ្លូវខាងមុខយ៉ាងច្បាស់លាស់បាន ៗ

មិនមែនខ្លួនខ្ញុំទេដែលកំពុងគិតតែរឿងមួយនេះដែរ ខ្ញុំមិនមានឈប់ឈរទេ គោងទៅតាមកំឡាំងអាកាស តាមភ្លៀង តាមខ្យល់ និងកំឡាំងកិច្ចការសព្វសារពើដទៃទៀត ដែលនាំខ្ញុំឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមគ្រោះថ្នាក់របស់ខ្លួនតែរៀងរាល់ថ្ងៃ ៗ របស់ទាំងអស់តែងប្រព្រឹត្តទៅនិងផ្លាស់ប្តូរទៅតាមកាលវេលាដែលកន្លងទៅហើយ និងទៅតាមហេតុមុខគួរស្ងប់ស្ងែងនិងកំ-ឡាំងយ៉ាងធំសំបើមនេះទាំងអស់ ៗ ទុកជាមានឫទ្ធិធំសំបើមយ៉ាងណាក្តី បំណងរបស់មនុស្សលោកមាននៅយ៉ាងណាក្តី ក៏នៅតែមិនអាចទប់ទល់និងច្បាប់ធម្មជាតិនេះបានឡើយ ៗ ធម្មជាតិក្តី មនុស្សក្តី សមាគមរបស់មនុស្សក្តី របស់ទាំងអស់សុទ្ធតែប្រែប្រួល និងផ្លាស់ប្តូរទៅតាមច្បាប់បញ្ញត្តិរបស់សភាពមិនទៀងទាត់ឋិតថេរ ដែលមានប្រចាំសកលចក្រវាឡ ព្រោះព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រូវការឲ្យមនុស្សទាំងឡាយដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីពិតនេះ ហើយត្រូវឲ្យខំប្រឹងរកការពិតការមែន ប្រកបដោយហេតុផលតែម្យ៉ាង ៗ ប្រសិនបើបុគ្គលណាមួយ ៗ ចង់បានសេចក្តីសុខគ្មានទីបំផុតដោយចិត្តរំលោភទាំងខ្លាក់ និងភ្លេចបញ្ញត្តិនៃអាការដ៏ប្រែប្រួលមិនឋិតថេររកទីបំផុតពុំឃើញហើយ មុខជានឹងនាំឲ្យខូចខាតកិច្ចការដ៏ស្ងប់ស្ងាត់មិនខាន ៗ ពួកអ្នកឯណាខំប្រឹងព្យាយាមធ្វើតាមបញ្ញត្តិនេះ ទើបអាចនឹងមើលឃើញផ្លូវខាងមុខយ៉ាងច្បាស់លាស់បាន ៗ

សូម្បីមនុស្សទាំងឡាយដឹងថាមនុស្សសត្វទាំងអស់តែងតែប្រែប្រួល និងស្លាប់ទៅជាប្រាកដក្តី ក៏គេនៅតែចង់ឲ្យឋានៈរបស់គេនិងកិច្ចការរបស់គេប្រកបដោយសេចក្តីខ្ជាប់ខ្ជួននិងទៀងទាត់ជាប់ជានិច្ច ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ធ្វើឲ្យបរមត្ថវិជ្ជានៃអាការមិនទៀងទាត់ឋិតថេរនេះ មានសេចក្តីចំរើនឡើងច្រើន ប៉ុន្តែក្រោយព្រះអង្គបរិនិព្វានទៅ ពួកពុទ្ធបរិសទ្យជាតិឥណ្ឌានាំគ្នាបំភ្លេចចោលធម៌ដែលនិយាយពីអាការមិនឋិតថេរនេះអស់ ។

ឯពួកយើងជាមនុស្សសម័យថ្មី ត្រូវតែសើរើឫទ្ធិអំណាចជាគោលដើមរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនាឡើងវិញ ត្រង់ដែលនិយាយពីបរមត្ថវិជ្ជាបែកខាងអសារធម៌នេះ ។ ពួកពុទ្ធសាសនិកជនខ្លួនទៅគិតតែកែខៃឋានៈរបស់ខ្លួនឲ្យកាន់តែស្រួលសប្បាយលើសលុបឡើង ហើយបានសំឡឹងមើលប្រស្នាជំនុំជនជារឿយៗដែរ តែទុកជាថ្នាក់ទី ២ ។ ពួកពុទ្ធសាសនិកជនឥណ្ឌានោះជាវេលាយូរណាស់មកហើយ គេគិតតែប្រកាន់យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ចំពោះសាសនាសម្រាប់ពួកខ្លួននីមួយៗ និងកិច្ចការរបស់មនុស្សផងគ្នា តែបែរជាមិនយកចិត្តទុកដាក់នឹងកិច្ចការសមាគមក្នុងពិភពលោកនេះឡើយ ។

ប្រសិនបើមនុស្សទាំងឡាយ ដឹងស្គាល់អំពើអាក្រក់និងល្អដែលមាននៅសព្វគ្រប់ក្នុងរាងមនុស្សលោកនិងបុគ្គលនីមួយៗ ដូច្នេះហើយគេនាំគ្នា

ប្រព្រឹត្តតាមមនោគតិ ឬតាមទំនងធម៌ដែលមានក្នុងខ្លួនមនុស្សម្នាក់ៗ និងក្នុងសមាគម មុខជានឹងកើតជាលទ្ធិមួយមានតែសេចក្តីក្រេមក្រាន្តនិងសេចក្តីថ្លៃថ្លា ។ ឯសមាគមនៅសម័យយើងសព្វថ្ងៃនេះ ក៏នៅតែមានមនុស្សជាច្រើនដែលគិតតែស្វែងរកប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និងសេចក្តីហ៊ឺហាសប្បាយរបស់ខ្លួន មិនគិតធ្វើសេចក្តីចំរើនដល់អ្នកដទៃទៀតឡើយ ។ បុគ្គលណាដែលចង់បានផលប្រយោជន៍ចំណេញ ឬទាមទារយកផលា-និសង្សអំពីការងាររបស់ខ្លួន សត្វបែបនេះមិនចាត់ថាជាអ្នកមានសទ្ធាដើម្បីព្រះពុទ្ធឡើយ ។

ឯសទ្ធាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នោះគោងតែគិតកំចាត់បង់នូវតណ្ហា រាគៈ និងមច្ឆរិ-យធម៌ចេញឲ្យអស់ ។ ការនឹកសង្ឃឹមសុំជំនួយពីព្រះពុទ្ធឥតប្រតិបត្តិតាមបរមត្ថធម៌របស់ព្រះអង្គសោះនោះមិនមែនជាសុចរិតទេ ។

ព្រះពុទ្ធត្រាស់ថា ព្រះនិព្វានមិនមែនជាទីបំផុតនៃជីវិតយើងទេ ហើយឧត្តមគតិរបស់មនុស្សលោក មិនមែនជាតួមរណៈរបស់តណ្ហា ឬជាទីបំផុតកិច្ចការផ្សេងៗទេ ព្រះអង្គនឹងមិនស្វែងរកឈានសមាបត្តិ ដោយវិធីបដិបត្តិការនានាយ៉ាងស្ងាត់ៗ និងនៅស្ងៀមនោះទេ របស់ដែលព្រះអង្គត្រូវការចង់បាននោះ គឺធម៌ជាគ្រឿងរំលត់កម្មរបស់មនុស្សលោក រលត់ទាំងកម្មរលត់ទាំងការអន្ទោល ៗ ពាក្យថានិព្វានៈនេះ ព្រះពុទ្ធជា

ប្រព្រឹត្តតាមមនោគតិ ឬតាមទំនងធម៌ដែលមានក្នុងខ្លួនមនុស្សម្នាក់ៗ និងក្នុងសមាគម មុខជានឹងកើតជាលទ្ធិមួយមានតែសេចក្ដីក្សេមក្សាន្តនឹងសេចក្ដីថ្លៃថ្លា ។ ឯសមាគមនៅសម័យយើងសព្វថ្ងៃនេះ ក៏នៅតែមានមនុស្សជាច្រើនដែលគិតតែស្វែងរកប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និងសេចក្ដីហ៊ឺហាសប្បាយរបស់ខ្លួន មិនគិតធ្វើសេចក្ដីចំរើនដល់អ្នកដទៃទៀតឡើយ ។ បុគ្គលណាដែលចង់បានផលប្រយោជន៍ចំណេញ ឬតាមការយកផលានិសង្សអំពីការងាររបស់ខ្លួន សត្វាបែបនេះមិនបាត់ថាជាអ្នកមានសទ្ធាដើម្បីព្រះពុទ្ធឡើយ ។

ឯសទ្ធាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នោះតោងតែគិតកំចាត់បង់នូវតណ្ហា រាគៈ និងមច្ឆរិយធម៌ចេញឲ្យអស់ ។ ការទឹកសង្ឃឹមសុំជំនួយពីព្រះពុទ្ធឥតប្រតិបត្តិតាមបរមត្ថធម៌របស់ព្រះអង្គសោះនោះមិនមែនជាសុចរិតទេ ។

ព្រះពុទ្ធត្រាស់ថា ព្រះនិព្វានមិនមែនជាទីបំផុតនៃជីវិតយើងទេ ហើយឧត្តមគតិរបស់មនុស្សលោក មិនមែនជាតួមរណៈរបស់តណ្ហា ឬជាទីបំផុតកិច្ចការផ្សេងៗទេ ព្រះអង្គនឹងមិនស្វែងរកឈានសមាបត្តិ ដោយវិធីបដិបត្តិការនាយ៉ាងស្ងាត់ ៗ នឹងនៅស្ងៀមនោះទេ របស់ដែលព្រះអង្គត្រូវការចង់បាននោះ គឺធម៌ជាគ្រឿងរំលត់កម្មរបស់មនុស្សលោក រលត់ទាំងកម្មរលត់ទាំងការអន្ទោល ។ ពាក្យថានិព្វានៈនេះ ព្រះពុទ្ធជា

ម្ចាស់ទ្រង់ពន្យល់ថាជាធម៌ត្រួតត្រានូវតណ្ហានិងកាម ហើយជាធម៌បំផ្លាញបង់នូវមច្ឆរិយៈ គិតតែប្រយោជន៍ខ្លួននិងកិច្ចការណាដែលបង្ហាញឲ្យឃើញតែសេចក្ដីរុងរឿងរបស់ខ្លួន ៗ មួយវិញទៀត សេចក្ដីអធិប្បាយពីនិព្វានៈនោះតាមព្រះពុទ្ធមិនបានសំដៅយករបស់អ្វីមួយដែលមានតែឈ្មោះ ឬដែលមានតែក្នុងរឿងព្រេងនោះទេ ទ្រង់សំដៅដល់ចិត្តគំនិតដែលធ្វើឲ្យបានចំរើនខាងសីលធម៌ ៗ

ឯការចំរើនការងាររបស់ព្រះពុទ្ធនោះ មិនមែនមានបំណងសម្រាប់ព្រះអង្គឯងប៉ុណ្ណោះទេ គឺធ្វើដើម្បីអ្នកដទៃទៀតផង សេចក្ដីសុខសប្បាយសម្រាប់ព្រះអង្គនោះនៅត្រង់ការចំរើនធម៌ដើម្បីអ្នកដទៃពិតមែន តែទ្រង់ធ្វើការដោយមិនបំណងយកផលប្រយោជន៍ ប៉ុន្តែការងាររបស់ព្រះអង្គរមែងមានផ្លែផ្កាឡើងឯងតាមធម្មតា ៗ

ឯអ្នកដទៃត្រូវមានវិន័យធម៌សម្រាប់ខ្លួនផង ទើបមានសេចក្ដីចំរើនតាមបំណង ដែលជាផ្លូវនាំទៅកាន់សេចក្ដីសុខសប្បាយ ទើបអ្នកផងយល់ដឹងគ្នាថា ហេតុអ្វីបានជាគេនាំគ្នាធ្វើការដែលខ្លួនត្រូវធ្វើ និងកិច្ចដែលខ្លួនត្រូវប្រព្រឹត្តទៅទៀត ៗ

ក្រោយពុទ្ធបរិនិព្វានទៅនោះ មានពួកពុទ្ធបរិស័ទដែលមានសទ្ធាជាច្រើននាំគ្នាស្វែងរកសេចក្ដីស្ងប់ឬសទ្ធិធម៌ ដោយវិធីសូត្រមន្តថ្វាយបង្គំ

ព្រះទីនដើរធុតង្គ ការធ្វើទំនងនេះ ទុកជាមើលឃើញពុទ្ធសាសនាចំរើនឡើងដែរ ប៉ុន្តែជនអស់នោះនាំគ្នាបន់សុំដល់ព្រះពុទ្ធសាសនា (ដែលជាការមិនមានខ្លឹមសារប៉ុន្មានទេ) បរិសទ្យអស់នេះភ្លេចគិតថា ពន្លឺរស្មីនៃច្បាប់ពុទ្ធសាសនា នៅត្រង់ធ្វើប្រយោជន៍នឹងសេចក្ដីចំរើនដល់ជនដទៃ ៗ អំពើនេះហើយដែលខ្លួនត្រូវធ្វើសមតាមបំណងរបស់ព្រះពុទ្ធ ត្រូវឲ្យយល់ពីបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ក្នុងជីវិតរបស់យើង ហើយតាំងអារម្មណ៍ជាទីក្រេមក្សាន្តឲ្យកើតក្នុងធម៌នេះ (នេះជាកិច្ចផ្ទាល់ខ្លួន) ឯការធ្វើចិត្តគំនិតយើងឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសមាគមចំណោមមនុស្សវិញនេះ ក៏ជាការសំខាន់ណាស់ដែរ គឺថាបើភ្នែកខំធ្មេចនៅចំពោះមុខគ្រោះថ្នាក់របស់សាធារណជនមិនព្រមបើកភ្នែកមើលទេ មុខជាអារម្មណ៍ក្នុងចិត្តយើងក៏មិនបានទទួលសេចក្ដីក្រេមក្សាន្តដែរ ៗ ឯព្រះពុទ្ធព្រះអង្គទ្រង់ព្យាយាមធ្វើការដើម្បីឲ្យបានល្អបានចំរើនដល់សាធារណជន តាំងចំណែកឈានសមាធិរបស់ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ធ្វើឲ្យកាន់តែល្អផូរផង់ឡើងទៀតដែរ ៗ

ឯពួកយើងជាមនុស្សសម័យឥឡូវនេះ ក៏ត្រូវតែខំធ្វើការទាំង ២ ចំណែក គឺទាំងចំណែកការផ្ទាល់ខ្លួននឹងការសាធារណជន ទុកជាជីវិតជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តបំផុតរបស់ខ្លួន បើមានទំនងត្រូវលះក៏លះបានមួយរំពេច នេះហើយជាមុខក្រសួងដ៏ប្រសើរដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់

ព្រះទីន័ងដើរធុតង្គ ការធ្វើទំនងនេះ ទុកជាមើលឃើញពុទ្ធសាសនាចំរើនឡើងដែរ ប៉ុន្តែជនអស់នោះនាំគ្នាបន់សុំដល់ព្រះពុទ្ធសាសនា (ដែលជាការមិនមានខ្លឹមសារប៉ុន្មានទេ) បរិសទ្យអស់នេះភ្លេចគិតថា ពន្លឺរស្មីនៃច្បាប់ពុទ្ធសាសនា នៅត្រង់ធ្វើប្រយោជន៍នឹងសេចក្ដីចំរើនដល់ជនដទៃ ៗ អំពើនេះហើយដែលខ្លួនត្រូវធ្វើសមតាមបំណងរបស់ព្រះពុទ្ធ ត្រូវឲ្យយល់ពីបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ក្នុងជីវិតរបស់យើង ហើយតាំងអារម្មណ៍ជាទីក្សេមក្សាន្តឲ្យកើតក្នុងធម៌នេះ (នេះជាកិច្ចផ្ទាល់ខ្លួន) ឯការធ្វើចិត្តគំនិតយើងឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសមាគមចំណោមមនុស្សវិញនេះ ក៏ជាការសំខាន់ណាស់ដែរ គឺជាបើកភ្នែកខំធ្មេចនៅចំពោះមុខគ្រោះថ្នាក់របស់សាធារណជនមិនព្រមបើកភ្នែកមើលទេ មុខជាអារម្មណ៍ក្នុងចិត្តយើងក៏មិនបានទទួលសេចក្ដីក្សេមក្សាន្តដែរ ៗ ឯព្រះពុទ្ធព្រះអង្គទ្រង់ព្យាយាមធ្វើការដើម្បីឲ្យបានល្អបានចំរើនដល់សាធារណជន ទាំងចំណែកឈានសមាធិរបស់ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ធ្វើឲ្យកាន់តែល្អផូរផង់ឡើងទៀតដែរ ៗ

ឯពួកយើងជាមនុស្សសម័យឥឡូវនេះ ក៏ត្រូវតែខំធ្វើការទាំង ២ ចំណែក គឺទាំងចំណែកការផ្ទាល់ខ្លួននឹងការសាធារណជន ទុកជាជីវិតជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តបំផុតរបស់ខ្លួន បើមានទំនងត្រូវលះក៏លះបានមួយរំពេច នេះហើយជាមុខក្រសួងដ៏ប្រសើរដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់

មនុស្សជាតិផងគ្នា នឹងពុទ្ធសាសនាក្នុងសម័យនេះ ។ ប្រសិនបើលោក-អ្នកខំធ្វើការឲ្យកាន់តែម៉ឺងម៉ាត់ឡើង ដើម្បីប្រកាសផ្សាយគំនិតយោបល់នេះ ហើយបើលោក-អ្នកបានធ្វើបរិច្ចាគតាមច្បាប់ពុទ្ធសាសនាសព្វគ្រប់ហើយ លោក-អ្នកនឹងជួបប្រទះតែសេចក្ដីសុខរៀងរាល់ថ្ងៃមិនខាន លុះដល់ស្លាប់ទៅទៀត លោក-អ្នកនឹងមានចិត្តស្ងប់ស្រួលនឹងសេចក្ដីរីករាយក្រេមក្សាន្ត ។

អំពីគំនិតដែលពោលពីពាក្យថា "បុណ្យ" ។ នេះមិនមែនជាការក្រទេ ជាកិច្ចងាយប្រតិបត្តិហើយសមគួរដល់គ្រហស្ថទូទៅ ហើយមានប្រៀបដែរក្នុងការងាររបស់សាធារណជនទូទៅ ។ បុណ្យដែលកើតឡើងតាមទំនងនៃបដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះ ជាបច្ច័យអាស្រ័យគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយតែងមានគ្រឿងសក្ការបូជាខ្លះផង ដើម្បីទទួលផលល្អនឹងសេចក្ដីសុខកាយ-សុខចិត្ត តាមវិធីដេញដោលទៅតាមបដិច្ចសមុប្បាទ-ធម៌ ។ យើងមិនត្រូវភ្លេចថា ច្បាប់របស់បដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះមានពោលដល់ឧត្តមគតិរបស់កម្មនឹងជីវិតទាំង ៣ កាល គឺ អតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ ព្រះពុទ្ធមិនទ្រង់ទទួលដឹងអំពីលទ្ធិដែលចាត់តាមលំដាប់ជាន់គឺថ្នាក់ខ្ពស់-ទាបទេ (ទ្រង់លើកយកកម្មរបស់សត្វជាធំ) ដោយព្រះអង្គមានព្រះទ័យមេត្តាករុណាដល់សត្វលោកជានិច្ចមិនមានរើសមុខ ក្នុងចំណោមមនុស្សនេះ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ទេសនាធម៌ថាមានផលប្រសើរដូចគ្នា

(មិនកំណត់ថាអ្នកមានឬអ្នកក្រទេ) មួយទៀត លក្ខណៈរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនានេះជាបុញ្ញក្ខេត្តរបស់លោក (ស្រែបុណ្យរបស់លោក) ។ ព្រះអង្គតែងទ្រង់សំដែងថា ការធ្វើទានដោយចិត្តសទ្ធាជ្រះថ្លានិងការរក្សាសីលនេះជាផ្លូវឲ្យកើតបុណ្យទាំងអស់ ។

លទ្ធិពុទ្ធសាសនានេះមែនមានជីវិតរស់នៅក្នុងលោកជានិច្ច ប្រសិនបើមនុស្សទាំងឡាយនាំគ្នាធ្វើការជាប្រយោជន៍ដល់សាធារណជនទូទៅ ដូចជានាំគ្នាធ្វើស្ពាន សាងសាលាព្រមទាំងសួនច្បារ ធ្វើទូកកប៉ាល់ ដាំដើមឈើ និងជីកអណ្តូង ព្យាបាលជម្ងឺក្នុងមន្ទីរពេទ្យ មានចិត្តអាណិតសត្វតិរច្ឆាន មិនសម្លាប់សត្វជាដើម អ្នកអស់នោះនឹងបានទទួលផលបុណ្យយ៉ាងឆាប់រហ័សមិនខាន ។

បណ្តាសិលាចារឹករបស់ព្រះបាទអសោកមហារាជជាសាក្សីដ៏ប្រសើរក្នុងការប្រតិបត្តិតាមផ្លូវបុណ្យក្នុងសម័យនោះ កិច្ចការគ្រប់ចំពូកអស់នេះគោងប្រកបដោយផ្លូវសេដ្ឋកិច្ចនិងកិច្ចការសាធារណជន ទើបធ្វើឲ្យមនុស្សទាំងឡាយស្រឡាញ់ពេញចិត្តនឹងផ្លូវសាសនាហើយនាំឲ្យកិច្ចការសាធារណជនចំរើនឡើង ហើយកិច្ចការអស់នេះក៏មិនជាចំនាស់នឹងផ្លូវឈានសមាបត្តិទេ ។ ពន្លឺដែលផ្សាយពីពុទ្ធសាសនានេះនឹងឆ្លុះពន្លឺមិនរលត់បាត់ទៅបានជាយូរអង្វែង ។ មានមនុស្សឆោតខ្លៅជាច្រើនគិតស្មាន ៗ ថា គេ

(មិនកំណត់ថាអ្នកមានឬអ្នកក្រទេ) មួយទៀត លក្ខណៈរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនានេះជាបុញ្ញក្ខេត្តរបស់លោក (ស្រែបុណ្យរបស់លោក) ។ ព្រះអង្គតែងទ្រង់សំដែងថា ការធ្វើទានដោយចិត្តសទ្ធាជ្រះថ្លា នឹងការរក្សាសីល នេះជាផ្លូវឲ្យកើតបុណ្យទាំងអស់ ។

លទ្ធិពុទ្ធសាសនានេះរមែងមានជីវិតរស់នៅក្នុងលោកជានិច្ច ប្រសិនបើមនុស្សទាំងឡាយនាំគ្នាធ្វើការជាប្រយោជន៍ដល់សាធារណជនទូទៅ ដូចជានាំគ្នាធ្វើស្ពាន សាងសាលាព្រមទាំងសួនច្បារ ធ្វើទូកកប៉ាល់ ដាំដើមឈើ នឹងជីកអណ្ដូង ព្យាបាលជម្ងឺក្នុងមន្ទីរពេទ្យ មានចិត្តអាណិតសត្វតិរច្ឆាន មិនសម្លាប់សត្វជាដើម អ្នកអស់នោះនឹងបានទទួលផលបុណ្យយ៉ាងឆាប់រហ័សមិនខាន ។

បណ្ដាសិលាចារឹករបស់ព្រះបាទអសោកមហារាជជាសាក្សីដ៏ប្រសើរក្នុងការប្រតិបត្តិតាមផ្លូវបុណ្យក្នុងសម័យនោះ កិច្ចការគ្រប់ចំពូកអស់នេះតោងប្រកបដោយផ្លូវសេដ្ឋកិច្ចនឹងកិច្ចការសាធារណជន ទើបធ្វើឲ្យមនុស្សទាំងឡាយស្រឡាញ់ពេញចិត្តនឹងផ្លូវសាសនាហើយនាំឲ្យកិច្ចការសាធារណជនចំរើនឡើង ហើយកិច្ចការអស់នេះក៏មិនជាទំនាស់នឹងផ្លូវឈានសមាបត្តិទេ ។ ពន្លឺដែលផ្សាយពីពុទ្ធសាសនានេះនឹងចុះពន្លឺមិនរលត់បាត់ទៅបានជាយូរអង្វែង ។ មានមនុស្សឆោតខ្លៅជាច្រើនគិតស្មានៗ ថា គេ

និងបានទទួលផលបុណ្យ (ជាច្រើន) ក្នុងការគោរនាបេញព្រះនាមរបស់ព្រះពុទ្ធ បូជាផ្កា និងអុជទៀនធូបបូជា (ប៉ុណ្ណោះ) ពុទ្ធសាសនានិងសាបសូន្យ និងអាប់ឱនទៅដោយសារតែពួកប្រកាន់ឧត្តមវរជាតិឥណ្ឌាសម័យបុរាណ ដោយលទ្ធិត្រៃវេទនិងលទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ។ ឯច្បាប់របស់បដិច្ចសមុប្បាទដែលនិយាយពីផ្លូវបុណ្យនេះ និងតាំងនៅឋិតថេរបានដោយសារប្រែព្រឹត្តទៅតាមលក្ខណៈរបស់សមាគមនៃចំណោមមនុស្ស ។ ប្រសិនបើខ្លួនដែលធ្វើការប្រកបដោយធម៌ ដើម្បីសេចក្ដីចំរើនដល់សាធារណជន ទុកដូចជាធ្វើដើម្បីព្រះពុទ្ធដែរ ហើយពុទ្ធសាសនានឹងប្រែប្រួលទៅរកសេចក្ដីចំរើនតាមផ្លូវដែលប្រកបដោយសេចក្ដីសប្បាយនិងសេចក្ដីល្អដ៏បរិបូណ៌ ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់គង់ព្រះជន្មាយុនៅឡើយក្នុងសម័យសព្វថ្ងៃនេះនៅក្នុងផ្លូវនៃ "អនុត្តធម៌" ដែលជាធម៌ត្រូវការធ្វើតែប្រយោជន៍ឲ្យ (ដោយឥតយកចំណេញ) មិនមានប្រយោជន៍ឡើយក្នុងការស្វែងរកដល់ទៅស្ថានសួគ៌ដែលនៅឆ្ងាយលន្លឹមនោះ ព្រះពុទ្ធនោះនឹងស្ដេចមកគង់នៅជិតអ្នក ប្រសិនបើអ្នកត្រូវការនឹងព្រះអង្គ ព្រះអង្គតែងមកគង់នៅក្នុងចិត្តរបស់អ្នកដែលផ្សាចិត្តប្រកបដោយមេត្តាករុណាដល់មនុស្សនិងសត្វដទៃ និងមានចិត្តស្មោះត្រង់នឹងមិត្តភក្ដិរបស់ខ្លួន ។

ប្រសិនបើព្រះអង្គមិនមែនជាអ្នកមានព្រះទ័យប្រកបដោយព្រះមហាករុណាទេ ចុះដែលមានព្រះពុទ្ធរូបដែលមានចំនួនជាច្រើនពាន់-ហ្មឺន-និង

គម្ពីរដីកាពប់មិនអស់នោះតើសំដៅសេចក្ដីដូចម្ដេចទៅ? សូម្បីអ្នកទទួលក្រ ទឹងអ្នកមានចំណេះចេះដឹងតិច ជាអ្នកស្រែកសត់ទុរគតទេ តែមានចិត្តស្មោះត្រង់ទឹងសុចរិតចំពោះញាតិមិត្តជិតខាង អស់នេះទុកជាពុទ្ធបរិសទ្យដ៏ពិតប្រាកដរបស់ព្រះពុទ្ធ មិនបាច់មានគ្រាប់ផ្គាំ មិនបាច់ស្លៀកពាក់ខោអាវល្អឆើតក៏បានដែរ ទុកជាស្លៀកពាក់យ៉ាងកំសត់ក៏ដោយ អ្នកអស់នេះក៏ទុកជាទសរបស់ព្រះពុទ្ធបាន ៗ ហេតុដូច្នេះបានជាថាព្រះពុទ្ធមានព្រះជន្មនៅក្នុងសម័យនៃយើងនេះ ហើយព្រះអង្គនឹងស្ដេចមកស្ថិតនៅជុំវិញពួកយើង សម័យនេះ ៗ

សព្វថ្ងៃនេះ ឋានៈរបស់ស្ត្រីជាតិជប៉ុននៅទន់ទាបជាងមនុស្សប្រុសច្រើន ហើយសេចក្ដីដោះសាដែលថាពុទ្ធសាសនាបានប្រទានទុកឲ្យនោះ ទុកជាសេចក្ដីភាន់ច្រឡំយ៉ាងធំ ពីព្រោះមិនមែនមកពីពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសជប៉ុនឡើយ ប៉ុន្តែដោយហេតុបែបផែនការសមាគមរបស់ជប៉ុនឯងទេតើ ចុះអ្វីជាឧត្តមគតិរបស់ពុទ្ធសាសនាដែលជាប់ទាក់ទងនឹងភេទស្រីនោះ? រឿងរ៉ាវដោយសង្ខេបនេះនឹងពន្យល់យើងឲ្យយល់សេចក្ដីនេះ ព្រះពុទ្ធមានព្រះបន្ទូលថា មានក្សត្រិយ៍មួយអង្គទ្រង់ព្រួយព្រះទ័យដោយហេតុទ្រង់បានព្រះរាជបុត្រីមួយអង្គទើបនឹងប្រសូតមក ការដែលទ្រង់ព្រួយព្រះទ័យនេះជាការខុសទេ ព្រោះថាក្សត្រិយ៍ណាមួយឬព្រះពុទ្ធណាមួយ តែមិនមានភេទស្ត្រីហើយធ្វើម្ដេចនឹងមានក្សត្រិយ៍ ឬព្រះពុទ្ធនៅក្នុង

គម្ពីរដីកាពប់មិនអស់នោះតើសំដៅសេចក្តីដូចម្តេចទៅ? សូមអ្នកទទួលក្រ ទឹងអ្នកមានចំណេះចេះដឹងតិច ជាអ្នកស្រែកសត់ទុរគតទេ តែមានចិត្តស្មោះត្រង់ទឹងសុចរិតចំពោះញាតិមិត្តជិតខាង អស់នេះទុកជាពុទ្ធបរិសទ្យដ៏ពិតប្រាកដរបស់ព្រះពុទ្ធ មិនបាច់មានគ្រាប់ផ្គាំ មិនបាច់ស្លៀកពាក់ខោអាវល្អឆើតក៏បានដែរ ទុកជាស្លៀកពាក់យ៉ាងកំសត់ក៏ដោយ អ្នកអស់នេះក៏ទុកជាទ្រសរបស់ព្រះពុទ្ធបាន ៗ ហេតុដូច្នេះបានជាថាព្រះពុទ្ធមានព្រះជន្មនៅក្នុងសម័យនៃយើងនេះ ហើយព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកស្ថិតនៅជុំវិញពួកយើង សម័យនេះ ៗ

សព្វថ្ងៃនេះ ឋានៈរបស់ស្ត្រីជាតិជប៉ុននៅទទាបជាងមនុស្សប្រុសច្រើន ហើយសេចក្តីដោះសាដែលថាពុទ្ធសាសនាបានប្រទានទុកឲ្យនោះទុកជាសេចក្តីកាន់ច្រឡំយ៉ាងធំ ពីព្រោះមិនមែនមកពីពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសជប៉ុនឡើយ ប៉ុន្តែដោយហេតុបែបផែនការសមាគមរបស់ជប៉ុនឯងទេតើ ចុះអ្វីជាឧត្តមគតិរបស់ពុទ្ធសាសនាដែលជាប់ទាក់ទងនឹងភេទស្រីនោះ? រឿងរ៉ាវដោយសង្ខេបនេះនឹងពន្យល់យើងឲ្យយល់សេចក្តីនេះ ព្រះពុទ្ធមានព្រះបន្ទូលថា មានក្សត្រិយ៍មួយអង្គទ្រង់ព្រួយព្រះទ័យដោយហេតុទ្រង់បានព្រះរាជបុត្រីមួយអង្គទើបនឹងប្រសូតមក ការដែលទ្រង់-ព្រួយព្រះទ័យនេះជាការខុសទេ ព្រោះថាក្សត្រិយ៍ណាមួយឬព្រះពុទ្ធណាមួយ តែមិនមានភេទស្ត្រីហើយធ្វើម្តេចនឹងមានក្សត្រិយ៍ ឬព្រះពុទ្ធនៅក្នុង

លោកនេះបាន ដ្បិតមាតារបស់លោកសុទ្ធតែជាស្ត្រីទាំងអស់ ។ កាលបើពិនិត្យគម្ពីរដីកាពុទ្ធសាសនាទៅ យើងនឹងឃើញរឿងក៏ជាច្រើនដែលនិយាយពីភេទទាំងពីរនេះ មានលក្ខណៈស្មើភាគគ្នាតាមគុណវុឌ្ឍិនឹងការងាររបស់ខ្លួន ។ ដោយហេតុយើងបានដឹងសេចក្តីនេះហើយ ទើបយើងអាចទទួលកប់រងថា ព្រះពុទ្ធព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ពីដំឡៃរបស់ស្ត្រី ទើបទ្រង់លើកស្ទួយឋានៈរបស់ស្ត្រីឲ្យមានកំពស់ស្មើគ្នានឹងខាងពួកបុរស ប៉ុន្តែលុះកន្លង ២ – ៣ សតវត្សរ៍ក្រោយពុទ្ធបរិនិព្វានមក ក៏មានការប្រែប្រួលមួយកើតឡើងនៅប្រទេសឥណ្ឌា ខាងជើងនិងខាងលិច តំបន់នេះហើយដែលបានមើលងាយបន្ទាបស្រី ៗ តាំងពីសម័យនោះមក គេនាំគ្នាដៀលត្មះនឹងបៀតបៀនស្រីជាអនេកប្រការ ។

សូមឲ្យអ្នកចូលទៅមើលមន្ទីរពេទ្យរបស់ពួកឥរុបបន្តិចមើល ហើយប្រៀបធៀបនឹងពួកស្រីឥរុបមើល ខ្ញុំយល់ថាមុខជានឹកបន្ទោសពីជនជាតិខ្លួនមិនខាន អំពីការបណ្តែតបណ្តោយតាមទំនងនោះ ។

ចំណែកឯការរៀបចំទៅតាមក្រុមកងតាមប្រភេទក្នុងវង់សាសនា សីលធម៌ និងបរមត្ថវិជ្ជា នេះជារបៀបធ្វើតាមគំនិតពួកឥរុប ប៉ុន្តែព្រះពុទ្ធ-សាសនាគង់តែនៅលើរបៀបរៀបចំយ៉ាងកក់ៗទៅទៀត ។ រឿងទាំង ៣ ទាំងខាងសាសនា ខាងសីលធម៌ និងខាងបរមត្ថវិជ្ជា ជារបស់តែងបន្តគ្នាពីមួយទៅមួយយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួន ។ ក្នុងការធ្វើការងារនឹងសេចក្តី

ប្រឹងប្រែងដើម្បីធ្វើសេចក្ដីចំរើនដល់អ្នកដែលនៅជិតខាងយើង ទើបយើងយល់ថាជាបែបផែនរបស់សាសនាសុទ្ធ កិច្ចការទំនងនេះជាការប្រពៃជាសេចក្ដីល្អក្នុងជីវិតរបស់យើង ។

ឯគ្រឿងអាហារភោជននោះចំពោះសាច់ត្រី ព្រះពុទ្ធទ្រង់បានហាមផ្ដាច់ថាមិនត្រូវឲ្យភិក្ខុសាមណេរឆាន់ក៏ទេដែរ ក៏ប៉ុន្តែវិធីបរិភោគបន្លែនិងផ្លែឈើជាគោលបដិបត្តិមួយដោយឡែករបស់ហីនយាន (មហាយាន?) ប្រសិនបើគេនាំគ្នាស៊ីសាច់សត្វ គេត្រូវលុបលាងបាបនេះដោយព្យាយាមធ្វើការងារជាប្រយោជន៍ដល់សាធារណជន ។

ពួកពុទ្ធសាសនិកជនគោងតែវិនិច្ឆ័យឲ្យខុសដល់មនុស្សដែលមិនបានធ្វើជីវិតឲ្យជាប្រយោជន៍ ស្អប់ខ្ពើមមាសប្រាក់ ឬអ្នកដែលរស់នៅដោយខ្ជិលច្រអូស គិតតែចាយវាយប្រាក់មាសយ៉ាងខ្ជះខ្ជាយ ។

ពួកមនុស្សដែលជាបដិបក្ខតែងពោលបៀតបៀនព្រះពុទ្ធសាសនាថាជាសាសនាសណ្ដំមនុស្សឲ្យដេកលក់ស្រួល (បំពុលឲ្យស្រវឹង) ដូចជាអាភៀន ។ ខ្ញុំយល់ថាមានព្រះសង្ឃជាច្រើនដែលខំបដិបត្តិតាមគួបញ្ញត្តិយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់តែម្នាក់ឯងនិងមានចិត្តសន្ដោសមិនរវល់អ្វីទាំងអស់ក៏មានដែរ ប៉ុន្តែខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ថា ពុទ្ធសាសនិកជនដែលពិតប្រាកដនោះ គេបានពន្យល់យើងអំពីកិច្ចការជាកុសលកម្មនិងជាទីគាប់ចិត្ត ដែលយើងត្រូវតែនាំគ្នាធ្វើឲ្យចំរើនឡើងរៀងរាល់ថ្ងៃជានិច្ច ក្នុងសម័យសព្វថ្ងៃនេះដែរ ។

ប្រឹងប្រែងដើម្បីធ្វើសេចក្ដីចំរើនដល់អ្នកដែលនៅជិតខាងយើង ទើបយើងយល់ថាជាបែបផែនរបស់សាសនាពុទ្ធ កិច្ចការទំនងនេះជាការប្រពៃជាសេចក្ដីល្អក្នុងជីវិតរបស់យើង ។

ឯគ្រឿងអាហារភោជននោះចំពោះសាច់ត្រី ព្រះពុទ្ធទ្រង់បានហាមផ្ដាច់ថាមិនត្រូវឲ្យភិក្ខុសាមណេរឆាន់ក៏ទេដែរ ក៏ប៉ុន្តែវិធីបរិភោគបន្លែនឹងផ្លែឈើជាគោលបដិបត្តិមួយដោយឡែករបស់ហីនយាន (មហាយាន?) ប្រសិនបើគេនាំគ្នាស៊ីសាច់សត្វ គេត្រូវលុបលាងបាបនេះដោយព្យាយាមធ្វើការងារជាប្រយោជន៍ដល់សាធារណជន ។

ពួកពុទ្ធសាសនិកជនគោរពតែវិន័យឲ្យខុសដល់មនុស្សដែលមិនបានធ្វើជីវិតឲ្យជាប្រយោជន៍ ស្អប់ខ្ពើមមាសប្រាក់ ឬអ្នកដែលរស់នៅដោយខ្ជិលច្រអូស គិតតែចាយវាយប្រាក់មាសយ៉ាងខ្ជះខ្ជាយ ។

ពួកមនុស្សដែលជាបដិបក្ខតែងពោលបៀតបៀនព្រះពុទ្ធសាសនាថាជាសាសនាសណ្ដំមនុស្សឲ្យដេកលក់ស្រួល (បំពុលឲ្យស្រវឹង) ដូចជាអាភៀន ។ ខ្ញុំយល់ថាមានព្រះសង្ឃជាច្រើនដែលខំបដិបត្តិតាមពុទ្ធបញ្ញត្តិយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់តែម្នាក់ឯងនិងមានចិត្តសន្ដោសមិនរវល់អ្វីទាំងអស់ក៏មានដែរ ប៉ុន្តែខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ថា ពុទ្ធសាសនិកជនដែលពិតប្រាកដនោះ គេបានពន្យល់យើងអំពីកិច្ចការជាកុសលកម្មនិងជាទីគាប់ចិត្ត ដែលយើងត្រូវតែនាំគ្នាធ្វើឲ្យចំរើនឡើងរៀងរាល់ថ្ងៃជានិច្ច ក្នុងសម័យសព្វថ្ងៃនេះដែរ ។

ព្រះពុទ្ធកាលព្រះអង្គមានព្រះជន្មនៅឡើយមិនដែលទ្រង់មើលងាយ ឬដៀលត្មះរបរចិញ្ចឹមជីវិតណាមួយឡើយ គ្រាន់តែទ្រង់សុំឲ្យកាន់សីល ៥ ជាប់ជានិច្ច ប៉ុន្តែរបរចិញ្ចឹមជីវិតមិនត្រូវធម៌ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ហាមដែរ ដូចជាការបរបាញ់ ការនេសាទត្រី និងអំពើបាបដទៃទៀត ៗ លុះអំណើសកាលតមក គេនាំគ្នាបន្ថែមបញ្ញត្តិឡើងទៀតបន្តិចម្តងៗរៀងៗមក កិច្ចការអស់នេះទើបទៅជាមុខគួរឲ្យខ្ពើមរអើមអស់ទៅ កិរិយាទំនងនេះហើយដែលនាំឲ្យគំនិតជោកជយចុះទៅយ៉ាងសំបើម ហេតុនេះហើយបានជាពុទ្ធសាសនិកជនជាតិក្លិង្គបាននាំគ្នាបំផ្លាញកិច្ចការសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រជាជនដែលជាហេតុឲ្យពុទ្ធសាសនារលត់បាត់ទៅពីស្រុកឥណ្ឌា ៗ

មានព្រះថេរៈខ្លះគិតតែចូលឈានសមាធិយ៉ាងស្ងប់ស្ងាត់ ឥតមានគិតធ្វើអ្វីសោះ ហើយព្រងើយកន្តើយទាំងអស់ ៗ ឯពួកគ្រហស្ថវិញក៏មានទំនងដូចគ្នាដែរ គឺគិតតែនាំគ្នាមើលងាយកិច្ចការរបស់សាធារណជន ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់ទូន្មានថាត្រូវឲ្យព្យាយាមយ៉ាងមុឹងម៉ាត់ សិងទុកដូចជាពិធីធ្វើបុណ្យយ៉ាងពិតៗ ហើយពួកនេះគិតតែខំប្រឹងជជែកគ្នា ទឹងធ្វើឈានសមាធិ ដែលជារបស់មើលមិនឃើញនិងវិជ្ជាព្រះអភិធម្ម ហើយនាំគ្នាទៅជាប់នៅត្រឹមធ្វើនមស្សការសូត្រមន្តថ្វាយបង្គំព្រះប៉ុណ្ណោះ (នេះហើយជាបែបផែនរបស់ហីនយាន) ៗ

ចប់ដោយសង្ខេបតែប៉ុណ្ណោះ

៣៤ — អំពីការទ្រង់ផ្ចាញ់ផ្ចាលហ្វូងដំរីបុះប្រេង

ពុទ្ធប្បវត្តិចិន

(តពីខ្សែ ៨ មក)

៣០– អំពីព្រះរាហុលទ្រង់ផ្នួស

រាហុលកុមារបានចេញអំពីកដកំផ ដើរតាមពួកសាវករបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ។

៣១– អំពីសុទត្តក្រាបបង្គំទូលអារាធនា

សុទត្តសេដ្ឋីលើកដៃប្រណម្យក្រាបថ្វាយបង្គំទូលអារាធនាព្រះដ៏មានព្រះភាគឲ្យស្តេចយាងទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីសំដែងធម្មទេសនា ។

៣២–អំពីការបំណាយទ្រព្យទិញសួនជេតវន

សុទត្តសេដ្ឋីយកមាសក្រាលពេញទាំងសួនជេតវន ជាដំឡៃសួនរបស់ព្រះអង្គម្ចាស់ ជាម្ចាស់សួន ដើម្បីយកទីដីនេះថ្វាយសង្ឃ (សុទត្ត-សេដ្ឋី ក្នុងគម្ពីរហីនយានច្រើនហៅថា អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី) ។

៣៣– អំពីការទ្រង់ផ្លាស់ចិត្តគំនិតនៃអ្នកនេសាទត្រី

ពួកអ្នកនេសាទនៅក្រុងវេសាលី បាននាំគ្នាទៅនេសាទត្រី ចាប់បានត្រីមួយ មានក្បាល ១០០ នាំយកមកថ្វាយព្រះអង្គ ៗ ទ្រង់សំដែងឲ្យ

ស្តាប់ ទើបពួកអ្នកនេសាទបានផ្លាស់ចិត្តគំនិតចូលមកធ្វើជាសាវករបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ (ត្រីមានក្បាល ១០០ នេះមិនប្រាកដក្នុងគម្ពីរហីនយាន) ។

៣៤– អំពីការទ្រង់ផ្ចាញ់ផ្ចាលហ្វូងដំរីបុះប្រេង

ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់លើកម្រាមទាំង ៥ ទ្រង់សំដែងឫទ្ធិ ស្រាប់តែកើតជាពងសីហ៍ ៥ ស្ទុះបោលសំដៅទៅរកដំរីបុះប្រេង (សេចក្តីនេះធៀបនឹងរឿងដែលព្រះទេវទត្ត នឹងព្រះបាទអជាតសត្រូវលែងដំរីនាឡាគិរីឲ្យព្រេចព្រះអង្គ) ។

ស្ដាប់ ទើបពួកអ្នកទោសទ បានផ្លាស់ចិត្តគំនិតចូលមកធ្វើជាសាវករបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ (ត្រីមានក្បាល ១០០ នេះមិនប្រាកដក្នុងគម្ពីរហីនយាន)។

៣៤— អំពីការទ្រង់ផ្ចាញ់ផ្ចាលហ្វូងដំរីបុះប្រេង

ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់លើកម្រាមទាំង ៥ ទ្រង់សំដែងឫទ្ធិ ស្រាប់តែកើតជាពងសីហ៍ ៥ ស្ទុះបោលសំដៅទៅរកដំរីបុះប្រេង (សេចក្ដីនេះធៀបនឹងរឿងដែលព្រះទេវទត្ត នឹងព្រះបាទអជាតសត្រូវលែងដំរីនាឡាគិរីឲ្យព្រួចព្រះអង្គ)។

អំពីលោកមិលរេប៉ះ ហោះឡើងទៅលើអាកាស ។

ប្រវត្តិមីលរេប៉ះ

(តពីខ្សែ ៨)

ថ្ងៃមួយ លោកមីលរេប៉ះបានជួបនឹងគូស្រករពីដើមរបស់លោក ហើយនាងនោះហាក់ដូចជាមិនទាន់បានរៀបការនៅឡើយ ហើយលោកយល់ដល់គំនិតទឹកចិត្តនាងនោះ ទើបលោកគិតថា ខ្លួនអញត្រូវតែនិយាយសំដីទីមួយឲ្យនាងនេះដឹងច្បាស់ថា ខ្លួនលោកលះបង់ផ្លូវលោកិយស្រឡះហើយៗ នៅខណៈនេះ ខ្លួនលោកឥតមានទីសំណាក់ទេ នៅតែក្នុងគុហាដង្កក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ព្រោះដល់ពេលស្លាប់ទៅឥតមានអ្វីជារបស់ខ្លួនឬយកទៅតាមខ្លួនពុំបានឡើយ តោងលះបង់ចោលទាំងអស់ ប្រសិនបើយើងលះបង់លោកិយនេះចេញ យើងក៏នឹងមានសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ស្រួលឥតគ្រឿងកង្វល់ ទើបលោកបញ្ចប់សំដីទៅនឹងគូស្រកររបស់លោកថា សូមកុំឲ្យមានចិត្តបដិព័ទ្ធនឹកសង្ឃឹមលើខ្លួនលោកតទៅទៀត ដ្បិតលោកឥតចិត្តជាប់ជំពាក់នឹងលោកិយនេះឡើយ ៗ មួយវិញទៀត លោកបញ្ជាក់ឲ្យគូស្រករលោកបានដឹងថា ខ្លួនលោកគិតតែប្រតិបត្តិតាមផ្លូវសាសនាដោយសុចរិតស្មោះត្រង់មិនមានជាប់ចិត្តនឹងទ្រព្យសម្បត្តិទេ ហើយប្រគល់ផ្ទះនឹងទីដីស្រែឲ្យនាងនោះៗ ក៏មិនព្រមទទួល ទើបនិយាយទៅនឹងលោកថា សូមឲ្យលោកប្រគល់ទ្រព្យសម្បត្តិអស់នេះទៅប្អូនលោកវិញចុះ

ដ្បិតខ្លួននាងមិនអាចនឹងប្រតិបត្តិតាមផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនាឲ្យហ្មត់ចត់បានទេ ៗ ឯម្ដាយធំរបស់លោករំលោភចង់បានទីដីស្រែផ្ទះណាស់ ទើបលោកមីលរេប៉ះរំពឹងពិចារណាទៅឃើញថា ខន្តិធម៌ជារបស់ប្រសើរបំផុតក្នុងលោកនេះ ជាផ្លូវនាំទៅកាន់ព្រះពោធិញ្ញាណ ហេតុតែឪពុកធំម្ដាយធំទាំងពីរនាក់នេះហើយ ជាហេតុឲ្យលោកចូលទៅបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសា-សនា ៗ លុះលោកមីលរេប៉ះប្រគល់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងផ្ទះទៅម្ដាយធំ ទើបម្ដាយធំបាត់ខឹង បែរជាឃើញថា ក្មួយអញមួយនេះជាសង្ឃបរិសុទ្ធត្រឹមត្រូវល្អណាស់ ៗ ឯលោកមីលរេប៉ះមិនព្រមចេញពីព្រៃភ្នំក្រមថ្ម ដោយតាំងចិត្តអធិដ្ឋានយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ថា បើមិនទាន់បានដុសខាត់ចិត្តឲ្យទន់ភ្លន់ជាចិត្តសមគួរដល់ថ្នាក់ព្រះពោធិសត្វទេ នឹងមិនព្រមដកខ្លួនថយឬឈប់សម្រាកជាដាច់ខាត ៗ លោកនៅតែក្នុងព្រៃភ្នំដូច្នេះអស់វេលា ៣ ឆ្នាំ ៗ

(មានតទៅទៀត)

ដ្បិតខ្លួននាងមិនអាចនឹងប្រតិបត្តិតាមផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនាឲ្យហ្មត់ចត់បានទេ ៗ ឯម្ដាយធំរបស់លោករំលោភចង់បានទីដីស្រែនុ៎ះណាស់ ទើបលោកមីលរេប៉ៈរំពឹងពិចារណាទៅឃើញថា ខន្តិធម៌ជារបស់ប្រសើរបំផុតក្នុងលោកនេះ ជាផ្លូវនាំទៅកាន់ព្រះពោធិញ្ញាណ ហេតុតែឪពុកធំម្ដាយធំទាំងពីរនាក់នេះហើយ ជាហេតុឲ្យលោកចូលទៅបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសា-សនា ៗ លុះលោកមីលរេប៉ៈប្រគល់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនុ៎ះទៅម្ដាយធំ ទើបម្ដាយធំបាត់ខឹង បែរជាឃើញថា ក្មួយអញមួយនេះជាសង្ឃបរិសុទ្ធត្រឹមត្រូវល្អណាស់ ៗ ឯលោកមីលរេប៉ៈមិនព្រមចេញពីព្រៃភ្នំក្រមថ្ម ដោយតាំងចិត្តអធិដ្ឋានយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ថា បើមិនទាន់បានដុសខាត់ចិត្តឲ្យទន់ភ្លន់ជាចិត្តសមគួរដល់ថ្នាក់ព្រះពោធិសត្វទេ នឹងមិនព្រមដកខ្លួនថយឬឈប់សម្រាកជាដាច់ខាត ៗ លោកនៅតែក្នុងព្រៃភ្នំដូច្នេះអស់វេលា ៣ ឆ្នាំ ៗ

(មានតទៅទៀត)

ដំណឹងផ្សេងៗ

ទស្សនាវដ្ដីបារាំងសែស

បណ្ដាមិត្តពុទ្ធសាសនិកជនជាតិបារាំងសែស ទើបនឹងបង្កើតទស្សនាវដ្ដីមួយឲ្យឈ្មោះថា "ឡាប៉ង់សេប៊ុតឌីក La Pensée Bouddhique" (គំនិតព្រះពុទ្ធ) ទស្សនាវដ្ដីនេះ អធិប្បាយពន្យល់ដល់ជនជាតិបារាំងសែសឲ្យយល់តាមផ្លូវធម៌ក្នុងលទ្ធិនៃពុទ្ធសាសនា ។ ទស្សនាវដ្ដីនេះមានដំឡៃត្រឹម ១ សៀវភៅ ៤០ សេន ក្នុង ១ ឆ្នាំមាន ៣ សៀវភៅគិតជាថ្លៃ ១ រៀល ២០ សេនប៉ុណ្ណោះ ។

ដំណឹងពីមហានគរបារាំងសែស

មានជនជាតិបារាំងសែសពួកខ្លះ នាំគ្នាប្រតិបត្តិតាមលទ្ធិពុទ្ធសាសនា ចាប់ផ្ដុំគ្នាឡើងជាពួកជាក្រុមធ្វើជាសមាគមមួយ ហៅថា សមាគមនៃពួកមិត្រពុទ្ធសាសនា (La société des amis du Bouddhisme) ។

សមាគមនេះបានបោះពុម្ពជាច្រើនរឿងជាភាសាបារាំងសែស ដែលបានប្រែចេញមកពីភាសាបាលី ។ ដល់មកឥឡូវនេះ សមាគមនេះបានបោះពុម្ពទស្សនាវដ្ដីមួយឈ្មោះថា គំនិតព្រះពុទ្ធ (La Pensée Bouddhique) ដើម្បីដឹកនាំពុទ្ធសាសនិកជនជាតិបារាំងសែស ឲ្យនាំគ្នាជួយផ្សាយពុទ្ធសាសនាក្នុងលោកនេះ ។

និយាយពីជាតិបរមបុរាណមួយនៅប្រទេសឥណ្ឌា ដែលមានគោលទុកក្នុងរឿងរាមកេរ្តិ៍

ជនជាតិគោន្ឌ គេតាំងឈ្មោះថាជាពូជពង្សវង្សត្រកូលរបស់ការេន (ពពណ៌) ដែលឡើងមកតាមដងស្ទឹងគោធាវរីពីប្រទេសឥណ្ឌាខាងត្បូង ជនជាតិនេះទុកជាជាតិចាស់បុរាណបំផុតមួយ នៅប្រទេសឥណ្ឌាកណ្ដាល ។

នៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី ១៩ នៅវេលាដែលអង់គ្លេសចូលមកត្រួតត្រានោះពួកនេះរួបរួមគ្នាជាពួកៗជាក្រុមតូចៗ ហើយសន្សឹមៗ ដកខ្លួនចេញពីក្នុងព្រៃនៃចំណោមខេត្រជាកណ្ដាលប្រទេសឥណ្ឌា ។ ទុកជាជាតិបរមបុរាណដល់ម្ល៉េះក៏ដោយ ពួកគោន្ឌបានរក្សារឿងរ៉ាវក្នុងរាមកេរ្តិ៍ដែលជាគោលដើមទុកបាន ។ មានសេចក្ដីថាព្រះឯកក្នុងរឿងរាមកេរ្តិ៍នោះមិនមែនព្រះរាមទេ ត្រឡប់ជាព្រះលក្ស្មណ៍វិញ ។ សូរសំឡេងភ្លេងខ្សែតន្ត្រីរបស់ពួកនេះមានសូរស័ព្ទពីរោះចាប់ចិត្តល្អណាស់ មានសេចក្ដីថាថ្ងៃមួយ នៅវិមានស្ថានព្រះឥន្ទ្រ មាននាងទេពអប្សរបរិកញ្ញាមួយនាក់កំពុងផ្ទៀងស្ដាប់សូរដន្ត្រីនេះ ក៏ចុះពីស្ថានសួគ៌មកកាន់ពិភពលោកនេះ ដើម្បីស្វែងរកអ្នកបេះភ្លេងយ៉ាងស្ទាត់ជំនាញដែលឯក ។ នាងក៏បានជួបនឹងអ្នកភ្លេងដែលឯកនោះ ថ្ងៃមួយព្រះរាមមានសេចក្ដីសង្ស័យក្រែងព្រះលក្ស្មណ៍

និយាយពីជាតិបរមបុរាណមួយនៅប្រទេសឥណ្ឌៀ ដែលមានគោលទុកក្នុងរឿងរាមកេរ្តិ៍

ជនជាតិគោន្ឌ គេតាំងឈ្មោះថាជាពូជពង្សវង្សត្រកូលរបស់ការ៉េន (ភពណ៌) ដែលឡើងមកតាមដងស្ទឹងគោដាវរីពីប្រទេសឥណ្ឌៀខាងត្បូង ជនជាតិនេះទុកជាជាតិចាស់បុរាណបំផុតមួយ នៅប្រទេសឥណ្ឌៀកណ្ដាល ។

នៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី ១៩ នៅវេលាដែលអង់គ្លេសចូលមកត្រួតត្រា នោះពួកនេះរួបរួមគ្នាជាពួកៗជាក្រុមតូចៗ ហើយសន្សឹមៗ ដកខ្លួនចេញពីក្នុងព្រៃនៃចំណោមខេត្តជាកណ្ដាលប្រទេសឥណ្ឌៀ ។ ទុកជាជាតិបរមបុរាណដល់ម្ល៉េះក៏ដោយ ពួកគោន្ឌបានរក្សារឿងរ៉ាវក្នុងរាមកេរ្តិ៍ដែលជាគោលដើមទុកបាន ។ មានសេចក្ដីថាព្រះឯកក្នុងរឿងរាមកេរ្តិ៍នោះមិនមែនព្រះរាមទេ ត្រឡប់ជាព្រះលក្ស្មណ៍វិញ ។ សូរសំឡេងភ្លេងខ្សែតន្ត្រីរបស់ពួកនេះមានសូរស័ព្ទពីរោះជាប់ចិត្តល្អណាស់ មានសេចក្ដីថា ថ្ងៃមួយ នៅវិមានស្ថានព្រះឥន្ទ្រ មាននាងទេពអប្សរបរិកញ្ញាមួយនាក់កំពុងផ្ទៀងស្ដាប់សូរតន្ត្រីនេះ ក៏ចុះពីស្ថានសួគ៌មកកាន់ពិភពលោកនេះ ដើម្បីស្វែងរកអ្នកបេះភ្លេងយ៉ាងស្ទាត់ជំនាញដៃឯក ។ នាងក៏បានជួបនឹងអ្នកភ្លេងដៃឯកនោះ ថ្ងៃមួយព្រះរាមមានសេចក្ដីសង្ស័យក្រែងព្រះលក្ស្មណ៍

លបលួចខួចកាចទឹងនាងសិតា ទើបព្រះរាមឲ្យចាប់ព្រះលក្ស្មណ៍ដាក់ទ្រុងហើយបង្គាប់ឲ្យយកទៅដុត ។ ប៉ុន្តែព្រះលក្ស្មណ៍មានប្ញទ្ធិអំណាចហើយមានគ្រឿងក្លែងយ៉ាងវិសេស ក៏ចាប់លេងក្លែងខ្សែរបស់ខ្លួនទៅស្រាប់តែ៩ថ្ងៃតមក ព្រះលក្ស្មណ៍ក៏ចេញពីភ្លើងនោះរួចទៅ ។ រឿងការបន្តិចនេះឃើញមាននៅក្នុងសៀវភៅរបស់លោកអេលវិន ហៅថា ស្លឹកឈើនៅព្រៃស្ងាត់ ។

ឈ្មោះនេះដែលយើងយល់ថាជារបស់ចំឡែកនៅសព្វថ្ងៃនេះ . ពួកគោន្ទនេះនៅតែខ្លាចគេណាស់ ទុកជាពួកនេះផ្លាស់ពីកន្លែងចាស់មកយូរយារហើយក៏ដោយ ។ ឯរឿងការក្នុងរាមកេរ្តិ៍នេះប្រែប្រួលរូបធោមរបស់នាងសិតា (ដែលមានរឿងការក្នុងរាមកេរ្តិ៍ខ្មែរ ទឹងរាមកេរ្តិ៍សៀម) ក្នុងការបូជាភ្លើងព្រះលក្ស្មណ៍ ។ ឯករីខ្មែរទឹងសៀមតែងជាពាក្យកាព្យនោះសឹងមានគំនិតយោបល់ស្របគ្នាទាំងអស់ ។

អំពីបាឋកថារបស់លោកល្វីរីយែរ

យើងបានទទួលដំណឹងពីក្រុងប៉ារីសថា មានការប្រជុំអ្នកប្រាជ្ញធំៗដោយលោកល្វីរីយែរ ជាចាងហ្វាងសាលាឧទ្ធរណ៍នៅក្រុងធំមួយនៅប្រទេសបារាំងខាងជើង លោកបានធ្វើបាឋកថាមួយនិយាយពី ធម៌ទឹងពុទ្ធលោកទ ។

លោកបានថ្លែងពីវិធីល្បងប្រតិបត្តិតាមលំអានព្រះពុទ្ធសាសនាហើយនឹងការមើលបណ្ដាវត្តទាំងឡាយក្នុងស្រុកសៀម ដែលមានលោកសង្ឃបានស្រុះស្រួលទទួលលោកដោយមេត្រីចិត្ត ។ លោកអ្នកសំដែងបាឋកថានេះបានសិក្សាលទ្ធិព្រះពុទ្ធសាសនាមកច្រើន ទើបអាចពន្យល់ពីធម៌អាថ៌ ព្រមទាំងអរិយសច្ច ៤ ប្រការ ការលះបង់ទ្រព្យគ្រប់យ៉ាងក្នុងលោកនេះ ការគោរពដល់ជីវិតនៃសត្វដទៃ ការមានចិត្តជាកុសលដរាបដល់អាចបោះបង់បានទាំងកងកាយរបស់ខ្លួន ហើយក្នុងទីបំផុតនិយាយពីមជ្ឈិមប្បដិបត្តិ ។ ធម៌អស់នេះហើយសុទ្ធតែជាឱវាទដ៏ថ្លៃថ្លា មិនមានការប្រែប្រួលជាច្រើនសតវត្សរ៍ ទុកជាលទ្ធិមួយឋិតថេរនៅជានិច្ច ក្នុងលោកសម័យសព្វថ្ងៃនេះ ។

លោកបានថ្លែងពីវិធីល្បងប្រតិបត្តិតាមលំអានព្រះពុទ្ធសាសនាហើយ និងការមើលបណ្ដាវត្តទាំងឡាយក្នុងស្រុកសៀម ដែលមានលោកសង្ឃបានស្រុះស្រួលទទួលលោកដោយមេត្រីចិត្ត ។ លោកអ្នកសំដែងបាឋកថានេះបានសិក្សាលទ្ធិព្រះពុទ្ធសាសនាមកច្រើន ទើបអាចពន្យល់ពីធម៌អាថ៌ ព្រមទាំងអរិយសច្ច ៤ ប្រការ ការលះបង់ទ្រព្យគ្រប់យ៉ាងក្នុងលោកនេះ ការគោរពដល់ជីវិតនៃសត្វដទៃ ការមានចិត្តជាកុសលដរាបដល់អាចបោះបង់បានទាំងរាងកាយរបស់ខ្លួន ហើយក្នុងទីបំផុតនិយាយពីមជ្ឈិមប្បដិបត្តិ ។ ធម៌អស់នេះហើយសុទ្ធតែជាទ្រព្យដ៏ថ្លៃថ្លា មិនមានការប្រែប្រួលជាច្រើនសតវត្សរ៍ ទុកជាលទ្ធិមួយឋិតថេរនៅជានិច្ច ក្នុងលោកសម័យសព្វថ្ងៃនេះ ។

ប្រជុំពាក្យកាព្យ

ភាគទី ៤

របស់ក្រៀកិមៀ (អួន)

យើងអើយហៅពេញសែនកំសត់
ម្ល៉េះហើយបើក្បត់ចិត្តនឹងគ្នា
ពុំគន់ដូចពាក្យដែលសន្យា
ទៅបំផ្លាញល្អមសុខចិត្ត ។

ស្ងួនអើយពីរៀមលៃទៅវិញ
ទ្រូងម្នេញប្រាសប្រាណរំខានគិត
ទឹកដល់ទិមិលថ្ងៃថ្ងើមស្និទ្ធ
ក្តួលចិត្តរឭកទឹកពុំស្បើយ ។

កន្ទ្បាតើទឹករៀមដែរឬ
ប្តូកដកត្រើតពុំទឹកឡើយ
បើទឹកក៏ទឹកតែយ៉ាងឆើយ
ឆាប់ស្បើយមិនកាន់កំណាន់នៅ ។

សំកាលជាតិមុនយើងពង្រាត់
បម្រាសគូសត្វបំបាត់ទៅ
រូបនាំមកឲ្យរួមលំនៅ
រួមរូបហើយទៅបំបែកទៀត ។

ឲ្យតែវេហាទឹងរហល់
រវល់ឲ្យមានក្តីចង្អៀត
បានជាយើងបានចួបហើយឃ្លាត
ហើយបានចួបទៀតដូច្នេះឯង ។
ឯចួបក៏ចួបទាំងភ័យភិត
បារម្ភក្នុងចិត្តគិតចម្បែង
មិនបានស្រួលចិត្តគិតឯកឯង
គិតក្រែងសត្រូវផ្លូវគ្រប់ប្រក ។
ហេតុនេះមានក្តីវេទនាណាស់
ដូចគេកាប់ច្រាសឈាមខទ់កក
មួយដូចយកឈើទៅប្រហក
ហើយដកយកដួងចិត្តនេះទៅ ។
សង្វេគចិត្តណាស់សែនវេទនា
មិនមានអ្នកណាឃើញទុក្ខសោះ
ប្រឹងថាតែខ្លួននេះមិនស្មោះ
គេបដោះទៅផ្ដែករកដើមជាខ ។

ឲ្យតែហែទឹងហល់
រវល់ឲ្យមានក្ដីចង្អៀត
បានជាយើងបានជួបហើយឃ្លាត
ហើយបានជួបទៀតដូច្នេះឯង ។
ឯជួបក៏ជួបទាំងភ័យភិត
បារម្ភក្នុងចិត្តគិតចម្បែង
មិនបានស្រួលចិត្តគិតឯកឯង
គិតតែក្រែងសត្រូវផ្ទួរគប់ប្រែក ។
ហេតុនេះមានក្ដីវេទនាណាស់
ដូចគេកាប់ព្រាសណោមខ្ទន់កក
មួយដូចយកឈើទៅប្រហក
ហើយដកយកដួងចិត្តនេះទៅ ។
សង្វេគចិត្តណាស់សែនវេទនា
មិនមានអ្នកណាឃើញទុក្ខសោះ
ប្រឹងថាតែខ្លួននេះមិនស្មោះ
គេចដោះទៅផ្ទេររកដើមដាន ។

ធ្វើម្តេចនឹងបានហានជាមួយ
សោះព្រួយឲ្យមានក្តីរំខាន
បើឃើញចិត្តដាក់ជាស្ម័គ្រស្មាន
នោះហ៊ានថ្វាយទោសតាមអាជ្ញា ។

សព្វថ្ងៃរំពៃដូចកលក្អែក
មិនបែកបាក់បែរប្រែទៅណា
ខ្លួនទៅចិត្តនៅនែបស្នេហា
នឹងកែរកនិដ្ឋាមិនដាច់ឡើយ ។

ពត្រីស្រងាត់សត្វដេកស្ងៀម
ទ្រូងរៀមមិនបេះហៅមានស្បើយ
តែឮនាលិកាកាលណាហើយ
ថ្ងៃអើយស្មើរធ្លាក់ថ្មើមធ្លុះធ្លាយ ។

ដណ្តើមទាំងក្រហើយមានទ័ល
ដុះជាសំគាល់ទាំងសម្លាយ
បណ្តាលឲ្យចិត្តគិតពយមាយ
ដូចរាយរាវណ្ណាព័ន្ធព្រឹក្សា ។

ឯករាយអាស្រ័យតែលើព្រឹក្ស
ទើបលូតលាស់ស្លឹកលំពង់ផ្កា
បើគ្មានដើមឈើនឹងពឹងពា
កាលណានឹងដុះលាស់ឡើងបាន ។

ដូចកលទ្រង់រៀមជាទុក្ខធ្ងន់
ផ្ញើជន្មផ្ញើចិត្តលើកល្យាណ
បើមិនមេត្តានឹងទាត់ច្រាន
នោះរៀមក៏មានតែវេទនា ។

ដូចកលកូនសត្វព្រាត់សំបុក
ជាទុក្ខមិនដែលលស់ពេលា
ព្យុផ្គរហើយត្រូវភ្លៀងរងា
កំព្រាព្រួយប្រាណឥតគេរាប់ ។

ដូចសេកហើរត្រេករកសាលិកា
ចួបចាប់ស្នេហាជាគូគាប់
បើសាលិកាពុំគំនាប់
រាប់គេផ្ញើម្តេចសេកនឹងហ៊ាន ។

ឯកាយអាស្រ័យតែលើព្រឹក្ស
ទើបលូតលាស់ស្លឹកលំពង់ផ្កា
បើគ្មានដើមឈើនឹងពឹងពា
កាលណានឹងដុះលាស់ឡើងបាន ។

ដូចកលទ្រូងរៀមជាទុក្ខធ្ងន់
ផ្ញើជន្មផ្ញើចិត្តលើកល្យាណ
បើមិនមេត្តានឹងទាត់ច្រាន
នោះរៀមក៏មានតែវេទនា ។

ដូចកលកូនសត្វព្រាត់សំបុក
ជាទុក្ខមិនដែលលស់ពេលា
ត្រផ្គរហើយត្រូវត្រៀងរងា
កំព្រាព្រួយព្រាណឥតគេរាប់ ។

ដូចសេកហើរត្រែតរកសាលិកា
ចួបចាប់ស្នេហាជាគូគាប់
បើសាលិកាពុំគំនាប់
រាប់រកផ្ញើម្ដេចសេកនឹងហ៊ាន ។

ដូចព្រះមហោសថបុត្រសេដ្ឋី
ចេញពីបុរីក្រុងកជង្គាន
វិវេកសង្វេគឯកអង្គប្រាណ
ព្រោះតែចង់បានកជពទិតា ។
ទៅបានលើកក័ព្យគាប់ចួបជួន
ប្រទះលើខ្លួននាងអមរា
យល់ហើយសាសងលងប្រាជ្ញា
លុះត្រាតែបានជាគូគ្រង ។
មួយសោកដូចព្រះជាវរៀងកជ
ឯងអាចឥតមានក្ដីខ្ញុំសង្គង
ពាស់ក័ត្រកាឡ៊ីស្រីជកទង
រកធ្វើឲ្យហ្មងពាល់ព្រាត់ប្រាស ។
នេះអកុសលចំពោះពិត
ពុំជិតជាក់ជាកម្មកាចក្រាស់
ថ្ងៃអើយផ្ចង់ចិត្តឲ្យស្រឡះ
សំពះទឹកត្រឹមតែព្រះគុណ ។

អនិច្ចាសង្សារក្តីស្រឡាញ់

ពុំគួរប្រាសចេញពីទុក
រៀមតាំងចិត្តពិតនឹងកនិដ្ឋា
ពាក្យដែលប្តេជ្ញាគង់ចាំពិត ។

១ សៀលដៀលដែព្រះសុរិយា
កេត្រាបើកដល់ហៅដីព្រាល
រៀមនឹករឭកនាមកល្យាណ៍
ប្រាសប្រាណកាយកែលបែរកើយក្នុំ ។

លើកហត្ថដាក់គង់លើសិលា
ព្រួយកង្វ័យាមិនមានក្សាន្ត
សង្វៃសង្វឹករង្វត់ប្រាណ
ពុំបានយល់ភ័ក្ត្រវធីតា ។

ខ្ទួងចំរើនស្និទ្ធចិត្តរៀមរក្ស
មិនគួរនឹងអាក់នៃចិន្តា
ពេញចិត្តស្នេហ៍ស្និទ្ធដូចនេត្រា
ស្នេហាសព្វថ្ងៃស្មើជីវិត ។ ៙—

អនិច្ចាសង្សារក្តីស្រឡាញ់

ពុំគួរប្រាសចេញពីឧក

រៀមតាំងចិត្តពិតនឹងកនិដ្ឋា

ពាក្យដែលប្តេជ្ញាគង់ចាំពិត ៗ

๏ រសៀលជ្រៀលជ្រេព្រះសុរិយា

កេត្រាបើកដល់ហៅដីប្រាល

រៀមនឹករឭកឆោមកល្យាណ៍

ប្រាសប្រាណកាយកែលបែរកើយក្នុំ ៗ

លើកហត្ថដាក់គង់លើសិលា

ព្រួយក្នុងទ័យាមិនមានក្សាន្ត

សន្លៃសន្លឹករន្ធត់ប្រាណ

ពុំបានយល់ភ័ក្ត្រវរធីតា ៗ

ឱដួងចំរើនស្ងួនចិត្តរៀមរ័ក្ស

មិនគួរនឹងអាក់នៃចិន្តា

ពេញចិត្តស្នេហ៍ស្និទ្ធដូចនេត្រា

ស្នេហាសព្វថ្ងៃស្មើជីវិត ៗ ៚